

Ermeni Terör Örgütlerinin Türkiye'deki Terör Örgütleriyle İlişkileri

Anahtar Kelimeler: Ermeni, Terör, Ermeni Terörü, ASALA, PKK, TİKKO, DHKP-C, II. Abdülhamid, Osmanlı Devleti, Tebcir

I. Giriş

Ermeni terörü, Türkiye'nin karşılaştığı en eski ve en karmaşık terör hareketlerinden biridir. Dışa bağımlı olması ve devamlılık göstermesiyle birçok terör hareketinden ayrılan Ermeni terörü, Türkiye'ye büyük zararlar vermiştir.

Osmanlı Devleti döneminde seslerini duyurmak, kamuoyunu yönlendirmek ve Ermeniler arasında milli bilinci uyandırmak için terörü etkili bir silah olarak kullanan Ermeniler, Osmanlı Bankası Baskını, II. Abdülhamid'e suikast girişimi, İstanbul'da ve Anadolu'da değişik şehirlerde çıkardıkları ayaklanmalarla Osmanlı Devleti'ni zor durumda bırakmışlardır.

Osmanlı Devleti'nin siyasi ve ekonomik yönden zayıf olduğu bir dönemde başlayan terör olayları, Batılı devletlerin "Şark Meselesi" kapsamında Osmanlı'yı zayıflatmak için verdikleri destekle giderek yaygınlaşmıştır. Özellikle Rusya ve İngiltere, Osmanlı Devleti'ni zayıflatmak ve parçalamak için Ermenileri bir maşa olarak kullanmışlardır.

Osmanlı topraklarında dağınık olarak yaşayan ve hiçbir bölgede çoğunluk oluşturamayan Ermeniler, dinî bakımdan da Hıristiyanlığın Gregoryen, Ortodoks ve Protestan mezheplerinden olmak üzere bir birlik oluşturamamışlardı. Ermeni terörünün amaçlarından biri de Ermeniler arasında siyasi ve dinî bir birlik oluşturmaktı. Ne yazık ki Ermeniler hayalci liderler ve gruplar peşinde koştuklarından başarısız olmuşlar ve teröre bir çare olarak sarılmışlardır.

Osmanlı Devleti döneminde başlayan Ermeni kaynaklı terör hareketleri şekil ve kısmen içerik değiştirirse de devamlılık göster-

(*) Uzman, Tarib Öğretmeni, Balıkesir.

Mehmet Bicik*

Özet

Türklerin Anadolu'ya gelmeleriyle başlayan Türk-Ermeni ilişkileri, Selçuklular ve Osmanlılar döneminde gelişerek devam etmiştir.

Fransız İhtilali ile yayılan milliyetçilik düşüncesinin etkisi ve Batılı devletlerin kışkırtmaları ile büyük hayallere kapılan Ermeniler, Osmanlı Devleti'ne ihanet etmiştir.

Rusya'nın ve İngiltere'nin kaşınmasıyla 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'ndan sonra Ayastefanos ve Berlin Antlaşmaları'nda Ermenilerle ilgili bir madenin yer almasıyla Ermeni Meselesi ortaya çıkmıştır.

Batılı devletlerin de desteğini arkalarına alan Ermeniler, Doğu Anadolu'da bağımsız Büyük Ermenistan Devleti kurmak için 1880'lerden itibaren örgütler kurmuşlar ve Türklere karşı terör saldırılarına başlamışlardır.

Ermeni terör örgütleri, amaçlarına engel olan Osmanlı Türk devlet adamlarına ve savunmasız halka karşı katliamlara girişmişlerdir.

1980'lerden itibaren yeniden hortlayan Ermeni terörü, Marksist-Leninist ideolojiden beslenen Türkiye'deki PKK, TİKKO, DHKP-C, TKP gibi terör örgütleriyle işbirliğine giderek hedeflerine ulaşmaya çalışmıştır.

miştir. 19. yüzyılın sonlarında terör hareketlerine girişen Ermeniler, özellikler Birinci Dünya Savaşı sırasında Ruslarla işbirliği yapmak suretiyle Doğu Anadolu bölgesinde terör estirmişlerdir. Türkleri ve Kürtleri katleden Ermeniler, terör hareketlerini tasvip etmeyen kendi ırkdaşlarına da terör uygulamaktan geri kalmamışlardır.

Birinci Dünya Savaşı sırasında meydana gelen Tehcir'den sorumlu tuttıkları Türk devlet adamlarını bir bir ortadan kaldırmak için militanlar görevlendiren Ermeni terör örgütleri, Cumhuriyet döneminde Mustafa Kemal Atatürk'ü öldürmek için iki kez suikast tertip etmiştir. 1920'lerden 1965'lere kadar uykuya dalan Ermeni terörü, 1965'lerde yeniden hortlamış ve yurtdışında Türkiye'yi temsil eden Türk diplomatlara yönelik acımasız bir terör saldırısı başlatmıştır. Türk diplomatlarına yönelik saldırılarında Türkiye dostu devletleri de hedef alan Ermeni terörü, 1980'lerden itibaren gelen tepkiler üzerine Marksist-Leninist amaç güden Türkiye'deki terör örgütleriyle işbirliği yaparak eylemlerini bu örgütler içinde günümüze kadar devam ettirmiştir.

Tarihin her döneminde Batılı devletlerin desteğini arkalarına alan Ermeniler, Batılı devletlerin maşası olmaktan kurtulamamışlardır. Gerek Osmanlı Devleti döneminde, gerekse Cumhuriyet'in ilanından sonra kurdukları terör örgütleri ve giriştikleri eylemlerle sürekli olarak Türkleri ve Türkiye'nin menfaatlerini hedef alan Ermeniler, günümüzde de Büyük Türkiye idealinin önündeki en büyük engellerden biri olmaya devam etmektedirler.

Bu çalışmamızda, 19. yüzyılın sonlarında ortaya çıkan ve 1980'li yıllara kadar aralıklarla devam eden Ermeni terörü, iki başlık altında incelenecektir. İlk bölümde Ermeni Meselesinin ve Ermeni terörünün başlaması, ilk Ermeni terör örgütleri ve Cumhuriyet döneminde Ermeni terörü konuları ele alınacaktır. İkinci bölümde ise, Ermeni terörü-

nün, Türkiye üzerindeki emellerini gerçekleştirmek için Türkiye'deki terör örgütlerinden hangileriyle ilişki kurduğu ve eylem birliği yaptığı açıklanacaktır.

II. Ermeni Meselesi ve Ermeni Terör Örgütleri

II.1. Ermeni Meselesinin Ortaya Çıkışı

Türklerin, 11. yüzyılda Anadolu'ya gelmeleriyle başlayan Türk-Ermeni ilişkileri, Selçuklular ve Osmanlılar döneminde gelişerek devam etmiştir. Osmanlı Padişahı Fatih Sultan Mehmed'in tanıdığı haklarla Osmanlı toplumunda önemli bir yer edinen Ermeniler, 19. yüzyıla gelinceye kadar devlet için bir problem teşkil etmemişlerdir.

Osmanlı Devleti'nde çiftçilik, ticaret ve sanayi alanında çalıştıklarından durumları gayet iyi olan ve devlete bağlılıklarından dolayı "Millet-i sâdıka" olarak isimlendirilen Ermeniler, 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Osmanlı Devleti'ni en fazla uğraştıran milletlerden biri olmuştur. Fransız İhtilali ile yayılan milliyetçilik düşüncesinin etkisi ve Batılı devletlerin kışkırtmaları sonucu millet olma bilincine ulaşan Ermeniler, 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren bağımsızlık hayallerine kapılmışlardır. Amaçlarına ulaşmak için Rusya, Fransa ve İngiltere gibi devletlerin desteğini arkalarına alan Ermeniler, Türklere karşı harekete geçmişlerdir.

Ermeni Meselesi, 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı esnasında Rusların Doğu Anadolu'da yaşayan Ermenileri, Osmanlı Devleti'ne karşı kışkırtmasıyla başlamıştır. Ermeniler, 1877-1878 Osmanlı Rus Savaşı sırasında Doğu Anadolu'da Ruslara yardımcı olmuşlardır. Bu yardımın karşılığı olarak Ermeni Patriği Narses'in, Rusya Grandükü Nikola'nın karargâhına giderek yapılacak antlaşmaya Ermeniler lehine hükümler konulmasını istemesi üzerine 1878'de yapılan Ayastefanos

Antlaşması'na Ermenilerle ilgili bir madde konmuştur¹. Böylece, Rusların Ermenileri Osmanlı Devleti aleyhine kışkırtmaları ve antlaşmaya, onlarla ilgili bir hüküm koydurmaları ile 3 Mart 1878'de, Ermeni Meselesi resmî olarak ortaya çıktı².

1878'de Osmanlı Devleti ile Rusya arasında imzalanan Ayastefanos Antlaşması'yla Rusya'nın sıcak denizlere inmek için büyük bir fırsat elde etmesi İngiltere'yi telaşlandırmıştır. Doğu çıkarlarının tehlikeye düşmesi ve Rusya'nın tek başına Ermeniler üzerinde etkili olması üzerine harekete geçen İngiltere'nin girişimiyle 13 Haziran-13 Temmuz 1878 tarihleri arasında İngiltere, Fransa, Almanya, Rusya, Avusturya, İtalya ve Osmanlı Devleti'nin katılımıyla Berlin Konferansı toplanmıştır. İngiltere, Berlin Konferansı'nda Ermeni meselesini kendi koruyuculuğu altına alarak, bunu bir İngiliz meselesi haline getirmiştir³. 13 Temmuz 1878'de imzalanan Berlin Antlaşması'yla büyük devletler Ermenilerin bulunduğu yerlerde Osmanlı Devleti'nin ıslahat yapması ve bunun kontrolünün de kendileri tarafından yapılmasını Osmanlı Devleti'ne kabul ettirmişlerdir. Böylece Ermeni Meselesi, devletlerarası bir sorun haline getirilmiştir⁴.

Ermeni Meselesi ortaya çıktığında Osmanlı Devleti'nin başında bulunan II. Abdülhamid, Ermeni Meselesi ve Doğu Anadolu'da Ermenilerin yaşadığı yerlerde ıslahat yapılması talepleri karşısında kararlı bir tutum sergilemiş ve Berlin Antlaşması'nda belirlenen hususları uygulamayarak Ermenilerin hedefi haline gelmiştir⁵. Ermeni meselesi konusunda bütün baskılara direnen II. Abdülhamid, Doğu Anadolu'daki aşiretlerden Hamidiye Süvari Alayları'nı oluşturarak Ermeni ayaklanmalarını genişlemeden durdurma imkânları aramıştır⁶.

Osmanlı Devleti'nin Berlin Antlaşması'nın Ermenilerle ilgili hükümlerini yerine getirmemesi, Ermenileri harekete geçirmiştir. İngiltere, Fransa ve Rusya'nın kışkırtması ve

koruyuculuğunda harekete geçen Ermeniler, süratle örgütlenerek, bağımsız bir Ermeni Devleti kurmaya yönelmişlerdir.

II.2. Ermeni Terörünün Başlaması ve İlk Ermeni Örgütleri

Selçuklu ve Osmanlılar döneminde Türklerle birlikte huzur ve sükûn içinde varlıklarını sürdüren Ermeniler, 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'nda Osmanlılar'ın yenilmesiyle 3 Mart 1878 tarihinde Ayastefanos Antlaşması ve 13 Temmuz 1878 tarihinde Berlin Antlaşması imzalanınca tutumlarını değiştirmişlerdir. Ermeniler, bağımsız bir Ermeni devleti kurmak amacıyla Rusya'nın ve bazı Avrupa devletlerinin kışkırtması sonucu örgütlenmeye başlamışlardır. Başta İngiltere olmak üzere, Avrupa devletleri, Osmanlı ülkesine gönderdikleri misyonerlerin açtıkları okullar ve konsolosları eliyle Ermenileri Osmanlı yönetimine karşı teşkilatlandırmışlardır. Misyoner faaliyetleri, Türkiye'de Ermeni ihtilal hareketlerinin ortaya çıkmasında önemli rol oynamıştır⁷.

Ermeni terörü, 1880'li yıllardan itibaren Batı devletlerin destekleri neticesinde kurulan Ermeni komiteleri ile birlikte ortaya

(1) 29 maddeden oluşan 3 Mart 1878 tarihli Ayastefanos Antlaşması'nın 16. Maddesiyle Anadolu'nun doğusunda Ermenilerle meskün yerlerde ıslahat yapılması ve Ermenilerin Kürtlere ve Çerkezlerle karşı himaye edilmesi gerektiği hüküm altına alınmıştır. Bkz. Barçın Kodaman, "Sevr ve Lozan'da Ermeni Sorunu", *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta, 2002, s.3-4.

(2) Rifat Uçarol, *Siyasi Tarih*, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1985, s.311.

(3) Rifat Uçarol, a.g.e., s.312.

(4) 13 Temmuz 1878'de imzalanan Berlin Antlaşması'yla Ayastefanos Antlaşması'nın 16. Maddesi, fazla bir değişikliğe uğramadan Berlin Antlaşması'nın 61. Maddesi olarak şu şekilde düzenlenmiştir: "Babâli, ahalisi Ermeni bulunan vilayetlerde millî ihtiyaçların icap ettirdiği ıslahatı vakit geçirmeksizin yapmayı ve Ermenilerin Çerkez ve Kürtlere karşı huzur ve emniyetlerini, temin etmeyi taahhüt eder. Ve arasına bu babda alacağı tedbirleri devletlere tebliğ edeceğinden, bu devletler zikr olunan tedbirlerin yapılmasına nezaret eyleyecektir" Bkz. Hasan Babacan, *Mehmed Talât Paşa 1874-1921*, Altınpost Yayıncılık, Ankara, 2002, s.130; Barçın Kodaman, a.g.t., s.4.

(5) II. Abdülhamid'in Ermeni siyaseti hakkında bkz. Mehmet Bicik, *Bilinmeyen Yönleriyle II. Abdülhamid*, Akis Kitap, İstanbul, 2008, 111-113 ss.

(6) Hasan Babacan, a.g.e., s.130; Vahdettin Engin, "Terörün Tahta Uzdandığı Gün", *Tarih ve Medeniyet Dergisi*, Sayı 5, Temmuz 1994, s. 10-11.

(7) Cevdet Küçük, *Osmanlı Diplomasisinde Ermeni Meselesinin Ortaya Çıkışı 1878-1897*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları, İstanbul, 1986, s.99.

çıkıştır. Ermeni hareketi başlangıçtan itibaren yöntem olarak şiddeti benimsemiştir. Ermeniler, ilk örgütleri, görünürde hayır cemiyeti adı altında, 19. yüzyılın son çeyreğinde kurmaya başlamışlardır⁸. Özellikle Rusya'nın kışkırtması sonucu bağımsız bir Ermeni devleti kurmak amacıyla süratle örgütlenen bir grup Ermeni'nin başlatmış olduğu şiddet hareketleri zamanla teröre dönüşmüştür. Böylece Osmanlı Devleti'nin sınırları içinde ve dışında misyonerlerin telkin ve teşvikleriyle birçok Ermeni Örgütü kurulmuştur.

Osmanlı Devleti sınırları içinde Ermeni cemaatinin kurduğu ilk cemiyet, 1860'ta İstanbul'da faaliyete başlayan Hayırsever Cemiyeti'dir. "Hayır Cemiyeti" olarak kurulan bu örgütün üyelerinin, gizli isyanlara karıştıkları görülmüştür⁹. 1870-1880 yılları arasında Van'da "Araratlı, Kara Haç, İttihat ve Halas Cemiyetleri", Muş'ta "Okul Sevenler, Şarklı ve Kilikya", Erzurum'da "Milliyetçi Kadınlar ve Silahlılar Cemiyeti" adında cemiyetler kurulmuştur¹⁰. 1881'de de Erzurum'da "Anavatan Müdafileri Cemiyeti" kurulmuştur. Ermenileri silahlandırarak Osmanlı Devleti'ne karşı ayaklandırmayı amaçlayan Anavatan Müdafileri Cemiyeti, hükümet tarafından gizli faaliyetleri tespit edildiğinden, 1882'de dağıtılmış ve üyeleri de yakalanarak cezalandırılmıştır¹¹.

Osmanlı Devleti döneminde kurulan ve gerçekleştirdiği terör eylemleriyle adından söz ettiren Ermeni terör örgütlerinin en önemlileri, Osmanlı sınırları dışında kurulmuş olan Hınçak ve Taşnak Cemiyetleri ile Ramgavar Partisi ve Van'da kurulmuş olan Armenakan Komitesi idi.

Hınçak Örgütü, Osmanlı döneminde dışarıda kurulmuş Ermeni terör örgütlerinin en önemlilerindendir. Hınçak, kelime olarak Ermenice'de "çan sesi, çingirak" anlamına gelir. Örgüt, 1887'de İsviçre'nin Cenevre şehrinde kurulmuş, bir süre sonra İngiltere'nin desteğiyle merkezini Londra'ya taşımıştır. Doğu Anadolu'da bağımsız bir Ermenistan kurmak ve bunu, Rus ve İran Ermenistanları

ile birleştirmek amacını güden örgüt, Avedis Nazarbegian, Maro Markarian, Kapriel Gafian, Roupen Khanazad, Kevork Gharajian ve Kristapor Ohanian ve bir grup öğrenci tarafından kurulmuştur¹². Üye ve yöneticileri, daha çok Rusyalı Ermenilerdir. Görüş olarak da Marksist ideoloji savunmuşlardır.

Hınçak Cemiyeti'nin kurucularından hiç biri Osmanlı vatandaşı olmadığı gibi, Osmanlı topraklarına ayak basmış kişiler de değildi. Avrupa'ya tahsile gidip oraya yerleşen, bölge gerçeklerinden habersiz bir grup hayalperest genç bir araya gelmiş, bağımsız ve hayallerindeki Ermenistan'ı kurmak için yola çıkmışlardır¹³.

İstanbul'u merkez seçen Hınçaklar, diğer bölgelerde de teşkilatlanmış, halkı silah ve cephane ile donattıktan sonra hemen faaliyete başlamıştır. Kumkapı gösterisi, Babıali gösterisi, Sasun ve Zeytun İsyanı bu örgütün önemli faaliyetleri arasındadır. Hınçak terörü sadece Müslüman halkı ve devleti hedef almamış, Hınçaklar'a destek olmayan Ermeniler de bu örgütün hedefi olmuşlardır.

1902'de şiddetli bir örgüt içi çatışma yaşayan Hınçak örgütü mensupları İngiltere, Rusya, İran ve Mısır gibi ülkelerde birbirlerini öldürmüşler ve bu iç çatışma örgütü zayıflatmıştır.

Osmanlı döneminde dışarıda kurulan önemli Ermeni terör örgütlerinden bir diğeri de Daşnak ve Daşnaksutyun gibi isimlerle anılmış olan Taşnak örgütüdür. Daşnak Sutyun'un Ermenice'deki manası, "Ermeni İhtilalcı Federasyonu" demektir. Özellikle Rusya'dakiler olmak üzere çeşitli Ermeni cemiyetlerinin bir araya gelmesi ile ortaya çıktıği için bu ad verilmiştir¹⁴.

(8) Rifat Uçarol, *a.g.e.*, s.132.

(9) Cevdet Küçük, *a.g.e.*, s.100.

(10) Zeynep Karas, "Ermeni Terör Örgütü: Asala", *Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2007, s.28

(11) Cevdet Küçük, *a.g.e.*, s.100-101.

(12) Sedat Laçiner, Ermeni İddiaları ve Terör, <http://www.usakgundem.com/ders-notu/3/ermeni-%C4%B0ddialar%C4%B1-ve-ter%C3%B6r.html>, Erişim tarihi:02.05.2014.

(13) Cevdet Küçük, *a.g.e.*, s.101.

(14) Cevdet Küçük, *a.g.e.*, s.102.

Milliyetçi Ermeniler tarafından 1890'da Tiflis'te kurulan örgüt, büyük ve bağımsız bir Ermenistan kurmak için yola çıkmıştır. Bu hedefi gerçekleştirebilmek için Osmanlı Devleti'ne çete sokmak suretiyle Osmanlı Ermenilerine silahlı eğitim vermişlerdir. Osmanlı Ermenilerinin bir girişiminden çok onları kurtarmak isteyen diğer ülkelerdeki Ermenilerin çabaları sonucu kurulmuştur. Daha çok Osmanlı ülkesinde karışıklık çıkarmayı amaç edinmiştir.

Taşnak Örgütü'nün, Osmanlı Devleti'ne karşı başlatılan Ermeni isyanlarında en aktif grup olduğu söylenebilir. Taşnaklar, Doğu Anadolu'da Kürt aşiretleri ve çeteleriyle yoğun bir çatışmaya girmişlerdir. Taşnaklar'ın Osmanlı dönemindeki parolası, "*Türkü, Kürdü, nerede ve hangi şartlarda görürsen öldür. Gericileri, sözünden dönenleri, Ermeni bafiyelerini, hainleri öldür, intikam al.*" şeklindedir¹⁵.

Önemli Ermeni terör örgütlerinden biri de Ramgavar Partisi'dir. Örgüt, 1921 yılında Mısır'da kurulmuştur. Sovyet Ermenistan'ında yaşayan Ermenilerin şartlarının düzeltilmesini isteyen Ramgavarlar, merkezi Massachusetts olmak üzere "Ermeni Demokratik Liberal Parti" adı altında örgütlenmişlerdir¹⁶.

Osmanlı ülkesinde yaşayan Ermeniler tarafından, misyonerlerin desteğiyle kurulan ilk önemli Ermeni terör örgütü de Armenakan Örgütü'dür. Armenakan Örgütü, 1885'de Van'da, Portakalyan'ın yetiştirdiği 9 kişi tarafından kurulmuştur. Aslen İstanbullu Ermeni bir öğretmen olan Portakalyan, bağımsız Ermenistan idealini gerçekleştirmek için Doğu illerini uygun bir mekan olarak seçmiş, bu uğurda silahlı mücadeleyi meşru görmüştür. Van'da militan yetiştiren bir okul açan Portakalyan, olaylara karışınca Fransa'ya gitmiştir. Portakalyan, "Kan dökmeden hürriyet olmaz" sloganını benimsemiştir.

Armenakan Örgütü, çıkardığı ayrılıkçı "Armenia" gazetesıyla fikirlerini yaymaya ça-

ışmıştır. Osmanlı Devleti, 1885'de; Rusya da 1896'da bu gazetenin ülkelerine girişini yasaklamışlardır¹⁷.

1892'de Polis memuru Nuri Efendi'nin öldürülmesi ve 1896 Van İsyanı, Armenakan örgütünün katıldığı önemli terör olaylarıdır. 1896 Van İsyanı'nda bir çok sivilin öldürülmesinde sorumluluğu bulunan örgüt, saldırılarında Ruslarla işbirliği yapmıştır. Çatışmalarda üyelerinin bir kısmını kaybeden Armenakan örgütü, dağılma sürecine girmiş, üyelerinden sağ kalanlar ya Hınçak, ya da Taşnak örgütüne katılmışlardır.

Bu ilk önemli Ermeni terör örgütleri, ya Kafkasya'da ya da Avrupa'da ortaya çıkmıştır. Ayrıca bunların hiçbir üyesi Osmanlı vatandaşı Ermenilerden oluşmamıştır. Bunun nedeni milliyetçilik kavramının Osmanlı Ermenilerinde diğer Ermenilere oranla daha geç gelişmesidir. Dışarıda başlayan terör örgütleri çok kısa zaman içerisinde Osmanlı topraklarına yerleşmiş, devlet bunlara müdahale bile edememiştir.

Dini ve sosyal amaçlarla kurulmuş olan bu cemiyetler, Ermeniler arasında etnik bilincin ve siyasi birliğin oluşmasında önemli rol oynamışlardır¹⁸.

1908 yılında II. Meşrutiyet'in ilan edilmesi ve II. Abdülhamid'in bir yıl sonra tahttan indirilip Osmanlı devlet yönetimine İttihat ve Terakki'nin hâkim olması, Ermenilerin yeniden umutlanmasına yol açmıştır. İttihat ve Terakki'nin, Ermenilere, (bütün Ermeni mahkûmların serbest bırakılması, Ermenilere silah taşıma serbestliği verilmesi gibi) bir

(15) Sedat Laçiner, Ermeni İddiaları ve Terör, <http://www.usakgundem.com/ders-notu/3/ermeni-%C4%B0ddialar%C4%B1-ve-ter%C3%B6r.html>, Erişim tarihi:02.05.2014

(16) Zeynep Karas, a.g.t., s.30.

(17) Cevdet Küçük, a.g.e., s.101.

(18) Tarih boyunca Ermeni terörü, üç aşamalı bir seyir izlemiştir. İlk aşamada amaç, terörle Ermenileri, Ermeni topluluklarını kazanmak ve Ermeni birliğini sağlamaktır. İkinci olarak dünya kamuoyuna gücünü ve boyutlarını kabul ettirmek, ilgi çekmek amaçlanmıştır. Son aşamada ise küresel politik gelişmelere ve uluslararası çıkar çatışmalarına yön verecek uyduruk haberlerle bilgi kirliliği yaratmak amaçlanmıştır. Samir Quliyev, "Ermenistan'ın Devlet Destekli Terörizmi ve Onunla Mücadele Yolları", Çankırı Karatekin Üniversitesi Uluslararası Avrasya Strateji Dergisi, Cilt 2, Sayı 1, s.123-144.

sürü hak tanınmasına rağmen Ermeniler, çok geçmeden isyan etmişlerdir¹⁹. Ermeni Terör Örgütleri, Berlin Antlaşması'ndan Birinci Dünya Savaşı'na kadar geçen dönemde, aldıkları uluslararası desteğin de etkisiyle Erzurum, Merzifon, Kayseri, Sasun, Zeytun, Adana, Van, Trabzon, Bayburt, Muş ve Bitlis'te isyanlar çıkarmışlardır.

Ermeniler, Birinci Dünya Savaşı'nın başlamasıyla birlikte Doğu Anadolu'da Rusların yanında yer alarak yıkıcı ve ayrılıkçı tutumlarını sürdürmüşlerdir. Ermenilerin Müslüman halkı katletmeye başlaması üzerine Osmanlı Devleti, 27 Mayıs 1915'te bir kanun çıkararak Ermeniler'in savaş alanı olmayan Suriye'ye mecburi göç ettirilmesine karar verdi²⁰. Birinci Dünya Savaşı sırasında milyonlarca Türk savaşlarda ve Ermeniler tarafından yapılan katliamlarda; 200 bine yakın Ermeni de savaşlarda, isyanlarda ve tehcir sırasında hayatını kaybetmiştir. I. Dünya Savaşı hem Türkler, hem de Ermeniler için tam bir yıkım olmuştur²¹.

Osmanlı Devleti'ne karşı ayaklanan ve bu ayaklanmalarda başarılı olamayan Taşnaklar, Birinci Dünya Savaşı'ndan hemen sonra, Tehcir'i bahane ederek "Nemesis"²² adı verilen büyük bir operasyon başlatmışlardır. Böylece Taşnaklar'ın alt kanadı olarak "Nemesis" adında yeni bir örgüt ortaya çıkmıştır. 1915 Ermeni Tehciri'nin intikamını almak için harekete geçen Ermeniler, olaylardan sorumlu tuttıkları Talât Paşa²³, Cemal Paşa, Said Halim Paşa, Dr. Nazım, Bahattin Şakir ve Cemal Azmi Bey gibi dönemin üst düzey Osmanlı yöneticilerini 1919'da Erivan'da toplanan Batı Ermenistan II. Kongresi'nde gıyaben idama mahkûm etmişler ve buldukları yerde vurulmaları için militan timler görevlendirmişlerdir²⁴. Nemesis adlı Taşnak alt örgütü, bugünkü Ermeni terörizminin ilk öncüsüdür. Bu örgüt, ASALA'ya kadar uzanan vahşet yolunun kilometre taşlarının ilklerinden biri olarak tarihte adını yazdırmıştır²⁵.

Nemesis adlı Taşnak alt örgütü, bir dönem Osmanlı Devleti'nin yönetiminde

bulunan devlet adamlarının korkulu rüyası olmuştur. Talat Paşa, 5 Mart 1921'de Berlin'de Erzurum asıllı Ermeni komiteci Sogomon Tehlerian tarafından tek kurşunla şehit edilmiştir. 6 Aralık 1921'de Said Halim Paşa Roma'da; 17 Nisan 1922'de Bahattin Şakir Bey Berlin'de, 21 Temmuz 1922'de Cemal Paşa Tiflis'te Talat Paşa'nın suikastına benzer tertipler sonucu peş peşe hayatlarını kaybetmişlerdir²⁶.

Türk devlet adamlarına karşı düzenlenen bu suikastların arkasında görünürde Ermeniler olmasına rağmen söz konusu tertiplerin bazı büyük güçler, özellikle Türkiye'nin batıya yaklaşmasından rahatsız olan Sovyet Rusya tarafından, kışkırtıldığı ve desteklendiği görülmüştür.

Birinci Dünya Savaşı'nın sonunda İtilaf Devletleri ile Osmanlı Devleti arasında imzalanan Sevr Antlaşması ile Doğu Anadolu'da bir Ermeni devleti kurulmasının hükme bağlanması, Ermenileri yeniden umutlandırmıştır. Doğu Anadolu'da bir Ermeni Devleti kurma hayaline kapılan Ermeniler, Millî Mücadele Dönemi'nde İngilizler ve Fransızlarla birlikte "Lejyon birlikleri" ile Türklere karşı düşmanlıklarını sürdürmüşlerdir²⁷. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Fransızlar ile birlikte hareket eden Ermeniler, Türk halkının oluşturduğu Kuva-yı Milliye karşısında başarılı olamadı ve kovuldu. Fransızlarla 20 Ekim 1921'de imzalanan Ankara Antlaşması ile Ermeniler, Fransızlar ile birlikte Antep

(19) Mustafa Sıtkı Bilgin, "Lozan Konferansı'nda Ermeni Meselesi: İtilaf Devletlerinin Diplomatik Manevraları ve Türkiye'nin Karşı Siyaseti", *Belleten*, Cilt LXIX, Sayı 254, s. 1-14.

(20) Tehcir Meselesi ve Dâhiliye Nazırı Talât Bey hakkında daha geniş bilgi için bkz. Hasan Babacan, *a.g.e.*, s.136 vd.

(21) Barçın Kodaman, *a.g.t.*, s.6-7.

(22) Nemesis: Eski Yunan mitolojisinde adaleti sağlamak için intikam almayı savunan merhametsiz bir tanrıcadır. Nemesis, aşırı gurur ve bencillığe düşenleri cezalandırır. Nemesis (mitoloji), [http://tr.wikipedia.org/wiki/Nemesis_\(mitoloji\)](http://tr.wikipedia.org/wiki/Nemesis_(mitoloji)), Erişim tarihi:02.04.2014.

(23) Talât Paşa hakkında daha geniş bilgi için bkz. Hasan Babacan, *Mebmed Talât Paşa 1874-1921*, Altınpost Yayıncılık, Ankara, 2002.

(24) Sedat Laçiner, Ermeni İddiaları ve Terör, <http://www.usakgundem.com/ders-notu/3/ermeni-%C4%B0ddialar%C4%B1-ve-ter%C3%B6r.html>, Erişim tarihi:02.05.2014.

(25) Zeynep Karas, *a.g.t.*, s.31.

(26) Mim Kemal Öke, *Ermeni Meselesi*, Fatih Yayınevi Matbaası, İstanbul, 1986, s.296.

(27) Barçın Kodaman, *a.g.t.*, s.6.

ve Adana'daki işgallerine son vererek bölgeyi terk ettiler. Ermeniler, bölgeyi terk ederken arkalarında yakılmış yıkılmış şehirler ve yüz binlerce şehit bırakmışlardır²⁸.

Sovyet sınırları içinde kalan Ermenistan'da kalan hükümet de Mondros Mütarekesi'yle Anadolu'nun işgal edilmesini fırsat bilerek doğudan saldırıya geçmiştir. Ermenilerle yapılan savaş sonunda 2-3 Aralık 1920'de imzalanan Gümrü Antlaşması ile Ermenistan Hükümeti, TBMM Hükümeti'nin varlığını kabul etmiş, Misak-ı Milli'yi tanımış ve en önemlisi de Türk topraklarındaki taleplerinden vazgeçtiğini açıklamıştır²⁹. Böylece bugünkü Türkiye-Ermenistan sınırı çizilerek Sevr Antlaşması'nın geçersizliği onaylatılmıştır. Bu gelişmelerle birlikte Ermeni terörü de bir duraklama dönemine girmiştir.

II.3. Cumhuriyet Dönemi Ermeni Terörü ve Ermeni Terör Örgütleri

II.3.a. Cumhuriyet Dönemi Ermeni Terörü

1920 yılından 1973 yılına kadar ciddi bir Ermeni terörü yaşanmamıştır. Buna karşın Ermeni terörü açısından en önemli süreçlerden biri yaşanmış, Ermeni terörünün zemini hazırlanmış ve güçlendirilmiştir.

Ermenistan, 3 Aralık 1920'de Gümrü Antlaşması'nı kabul ederek, Türk topraklarındaki taleplerinden vazgeçtiğini açıklamıştı. 1920'de Şark Harekâtı ve onu takiben de Lozan Barış Görüşmeleri'nde Ermeni Meselesinin tarihe gömüldüğünü anlayan Ermeni komiteleri, Sovyetler Birliği'nin de desteğiyle kendilerine yeni bir hedef belirlemişler; 1920'lerden başlayarak, artık siyasi nitelikli suikastlerle mücadelelerini sürdürmeye başlamışlardır³⁰.

Ermeniler, 1920'lerden itibaren Beyrut'ta bir yetimhane açarak genç çocukları Türklere intikam almak için eğitmişler ve mutlaka gelecekte Diyarbakır'dan başlamak

üzere Doğu ve Güneydoğu Anadolu'yu almak için azmettirmişlerdir. 1923 ile 1983 arasında Ermeni hareketlerinin kuluçka devri yaşanmış, bu dönemde gençler yoğun bir propaganda ile Türklere ve Türkiye'ye karşı şuurlandırılmışlardır³¹.

Cumhuriyet dönemindeki Ermeni terörünün temel amacı, asıl hedef olan Doğu ve Güneydoğu Anadolu'yu da içine alan bir Büyük Ermenistan hedefinin yanı sıra Osmanlı Devleti'nin Ermenilere yönelik iddia edilen kötü muamelelerinin ve sözde Ermeni soykırımının intikamının alınması ve de bu iddiaların propagandası yapılarak tüm dünyada kabulünün sağlanmasıdır. Bu amaçla 15 Haziran 1921'de, merkezi İsviçre'de olup Paris'te ve İstanbul'da şubeleri bulunan bir Ermeni komitesi, Yunanlılarla işbirliği yapmak suretiyle, Türk ileri gelenlerine suikastler tertip etmek üzere, teşkilatlanmıştır. Ermeniler, İttihat ve Terakki ileri gelenleri ile bazı askeri ve mülki erkân ile Mustafa Kemal Paşa'ya suikast düzenlemeyi planlamışlardır. Cumhuriyet devrinde Ermeni komiteciler, ilki 1925 Nisanında Manok Manokyan ve ikincisi 14 Eylül 1927'de Mercan Altunyan adlı terörist ve arkadaşları tarafından olmak üzere Atatürk'e suikast düzenleme cüretini göstermişlerdir. Ermeni militanlar etkisiz hale getirilerek bu girişimler sonuçsuz bırakılmıştır³².

Ermeniler, Cumhuriyet sonrası, bilhassa 1965 yılından sonra büyüyen bir hızla, bütün dünyada Türk ve Türkiye düşmanı faaliyetlere girişmişler, gösteri ve mitingler düzenlemişler, anıtlar dikmişlerdir. Böylece sözde Ermeni meselesini tüm dünyaya terör yoluyla tanıtmaya çalışmışlardır. Ermenilerin, Türk milletine olan nefreti 1973'ten itibaren

(28) 1906-1922 yılları arasında Anadolu'da ve Kafkaslar'da Ermeniler tarafından Türklere uygulanan soykırımda öldürülenlerin toplam sayısı, 517.955'i Anadolu'da olmak üzere toplam 1.100.000 kişidir. Reha Yılmaz Uluslararası Terörizm Ve Ermeni Terörünün Analizi, http://strateji.cukurova.edu.tr/ERMENI/reba_yilmaz_uluslararasi_terovizm_ermen_i_terovunun_analizi.pdf Erişim:27.04.2014.

(29) Temuçin F. Ertan, "Lozan Konferansında Ermeni Sorunu", *KÖK Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Dergisi*, Cilt 2, Sayı 2 (Güz 2000), s. 209-225.

(30) Mim Kemal Öke, *a.g.e.*, s.297.

(31) Mim Kemal Öke, *a.g.e.*, s.298.

(32) Mim Kemal Öke, *a.g.e.*, s.298.

şiddete ve teröre dönüşmüştür. 1973-1994 yılları arasında 33 Türk diplomatı öldürülürken, 34 diğer ülke vatandaşı da terör eylemleri sonucu hayatını kaybetmiştir. 200'den fazla eylemde toplam ölü sayısı 80'i aşmış, yaralı sayısı da 500 kişiye yaklaşmıştır.

Şu anki bilgilerimize göre 1970'lerden sonra Ermeniler tarafından gerçekleştirilen ilk eylem bireysel bir eylemdir. Anadolu'da kaybetmiş olduğu ailesinden Türkiye'yi sorumlu tutan 78 yaşında Kaliforniyalı bir Ermeni olan Geourgen Yanikian, intikamını almak için bir plan yapmış, Türkiye'ye tarihi eserler hediye etmek bahanesiyle Los Angeles Başkonsolosu Mehmet Baydar ve yardımcısı Bahadır Demir'le buluşmuştur. 27 Ocak 1973'de gerçekleşen bu buluşmada her iki Türk diplomatını da vurmuştur. Yanikian'ın bu eylemi bireysel bir eylem gibi görünmekle birlikte Ermeni terör örgütlerine Türklere karşı nasıl etkili bir eylem yapılacağını da göstermiştir³³. Ancak bir ASALA mensubunun El-Maşallah Dergisi'ne verdiği demeçte belirttiği gibi örgütlü Ermeni hareketine geçiş, 1975 yılında başlamıştır³⁴. 1975 yılından sonra Ermeni teröründe büyük bir artış görülmüştür.

1975'lerden sonra Ermeni terörünün artmasında Türkiye ile Yunanistan, Suriye, Rusya, Bulgaristan ve Kıbrıs Rum Kesimi arasındaki ilişkilerin bozulması etkili olmuştur. Yine Türkiye ile Batı dünyası arasındaki ilişkilerin bozulması, Türkiye'nin Batı yanlısı bir siyaset izlemesinden rahatsız olan Sovyet Rusya'nın tutumu, ABD ile haşhaş ekimi ve Kıbrıs nedeniyle patlak veren kriz, Türkiye'yi Ermeni terörünün hedef tahtasına oturtmuştur. Türkiye'nin ekonomik olarak zayıf olması, iç çekişmeler sonucu istihbarat ve güvenlik birimlerinin de zaafa uğraması Ermeni terörünün yeniden hortlamasına neden olmuştur. Ermeniler arasındaki nefretin büyük boyutlara ulaşması da terör olaylarının artmasında etkili olmuştur.

Türklerin 1915 yılında Ermenilere sözde Soykırım uyguladığını düşünen bir grup

Ermeni, intikam alma duygusuyla hareket ederek 1973-1984 yılları arasında 4 T (Tanıtım, Tanınma, Tazminat ve Toprak) Planı³⁵'ni Türkiye'ye, Türklere ve de müttefiklerine uygulanacak terör saldırıları ile gerçekleştirmek üzere çeşitli isimlerde örgütler kurmuşlardır. Kurulan bu örgütler içerisinde en bilineni ve en çok kanlı eylem gerçekleştireni ASALA'dır³⁶.

II.3.b. Cumhuriyet Dönemi Ermeni Terör Örgütleri

ASALA (Ermenistan'ın Kurtuluşu için Ermeni Gizli Ordusu)

Kısa adı ASALA olan Ermenistan'ın Kurtuluşu için Ermeni Gizli Ordusu, Agop Agopyan'ın liderliğinde 20 Ocak 1975'de Lübnan'ın Beyrut şehrinde kurulmuştur. Sol görüşlü Marksist-Leninist bir çizgi takip eden ASALA'nın S.S.C.B. tarafından kurdukları iddia edilmektedir³⁷.

Kuruluşu hakkında kesin bilgiler bulunmayan ASALA, kuruluşu sırasında, liderliğini Hıristiyan George Habbaş'ın yaptığı Filistin'in Kurtuluşu İçin Halkçı Cephesi'nden büyük ölçüde eğitim ve lojistik desteği gör-

(33) Sedat Laçiner, Ermeni İddiaları ve Terör, <http://www.usak-gundem.com/ders-notu/3/ermeni-%C4%B0ddialar%C4%B1-ve-ter%C3%B6r.html>, Erişim tarihi:02.05.2014.

(34) Hasan Selçuk Köni, "Uluslararası Terörizmin Bir Boyutu Olarak 1974'ler Sonrası Ermeni Terörü", *Tarix Boyunca Türklerin Ermeniler ile İlişkileri Sempozyumu*, Atatürk Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları, Ankara, 1985, s. 203.

(35) Ermenilerin Büyük Ermenistan rüyasını gerçekleştirmek için uygulamaya koydukları "Dört T" şeklinde adlandırılacak olan plan şu dört kavrama dayanmaktadır: "Tanıtım, Tanınma, Tazminat ve Toprak... buna göre, sözde Ermeni sorunu tüm dünyada terör yoluyla "Tanıtılacak", sözde iddialar dünya kamuoyunca kabul edilip Türkiye tarafından "tanınacak", sözde soykırımdan dolayı Türkiye'den "tazminat" alınacak ve "Büyük Ermenistan" sınırları içerisinde yer aldığı iddia edilen "toprak" parçası Türkiye'den koparılacaktır!... Meltem Uluada, "Geçmişten Günümüze Ermeni Meselesi ve Sözde Soykırımın Uluslararası Kriterler Açısından Değerlendirilmesi", *Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2006. acikarsiv.atilim.edu.tr/browse/167/179.pdf, Erişim tarihi: 02.05.2014.

(36) Reyhan İşeri, "Türkiye'de Etnik Terör: Asala ve PKK Örneği", *Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2008, s. 56.

(37) Sedat Laçiner, Ermeni İddiaları ve Terör, <http://www.usak-gundem.com/ders-notu/3/ermeni-%C4%B0ddialar%C4%B1-ve-ter%C3%B6r.html>, Erişim tarihi:02.05.2014; Reyhan İşeri, a.g.t., s.46. Ali Güler ve Suat Akgül'e göre ise ASALA'nın 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı sonrası Yunan gizli servislerinin organize ve teşviki ile kurulduğu tahmin edilmektedir. Bkz. Ali Güler- Suat Akgül, *Sorun Olan Ermeniler*, Berikan Yay., Ankara, 2003, s.366.

müştür. ASALA'nın kurucusu Agop Agopyan, Filistin Kurtuluş Örgütlerinin elemanı olarak tanınmış ve Mücahit ismini de taşımıştır. Örgütün ikinci önemli ismi ise cinayet eylemlerini bizzat gerçekleştiren, terör olaylarının faili bulunan ve Agop Agopyan'ın yokluğunda örgütün ayakta kalmasını sağlayan Agop Tarakçıyan'dır³⁸.

ASALA'nın amacı, Doğu Anadolu bölgesini kopararak S.S.C.B. Ermenistan'ına katmak, tüm Ermenileri S.S.C.B. önderliğinde toplamak, kapitalist ülkelerin çıkarlarına zarar vermektir. Taşnaklar'dan ayrılan en önemli yönü ise S.S.C.B.'yi doğal müttefiki saymasıdır. Taşnaklar ise tamamen bağımsız bir Ermenistan yaratmak amacıyla faaliyette bulunmuşlardır³⁹. ASALA, işgal altında olduğunu iddia ettiği toprakları kurtarmanın haricinde, 1915'te meydana gelen Tehcir Olayı'nı "Soykırım" olarak kabul ettirmek ve Türkiye'yi bu sebeple tazminat ödemeye mahkûm ettirmek gibi amaçları da gütmüştür⁴⁰.

ASALA, adını ilk kez, 20 Ocak 1975 tarihinde Beyrut'taki Dünya Kiliseler Birliği Bürosu'na yaptığı bombalı saldırıyla duyurmuştur⁴¹. Kendisini uluslararası devrim hareketinin bir parçası olarak gören ve Türkiye ile müttefiklerini can düşmanı sayan ASALA, Türkiye'de tabana sahip olmadığı için daha çok yurtdışında yaşayan Türk diplomat ve vatandaşlarına yönelik eylemlerde bulunmuştur. Örgüt, Türk diplomatlarına yönelik ilk terör eylemini ise, 22 Ekim 1975'te Viyana'da Türkiye'nin Avusturya büyükelçisi Daniş Tunalıgil'i öldürerek başlatmıştır. Bu saldırılar 1979'a kadar Türk hedeflerine yönelik olarak sürmüştür. 1979 Kasım'ından itibaren Batılı ülkeler de saldırıya uğramışlardır. ASALA, dört ayrı kıtada (Kuzey Amerika, Asya, Avustralya ve Avrupa'da) eylemlerde bulunmuştur. ASALA, 1981 de 49 saldırı gerçekleştirmiştir. Bu saldırılardan pay alan ülkeler şunlardır: Fransız (21); İsviçre (18); Türk (8); İtalyan (1); Amerika (1)... İRA'dan sonra en çok eylem yapan terör örgütü olan ASALA'nın toplam eylem sayısı, 200'ü aşmaktadır.

ASALA, cinayet, uyuşturucu madde ve silah kaçakçılığı, kadın ticareti, kara para aklama, araç kaçırma eylemleri, döviz operasyonları gibi bir çok eylem çeşidi uygulamıştır. ASALA'nın, 1975 yılından 12 Eylül 1980 tarihine kadar Türkiye'ye 400 milyar değerinde silah ve kaçak eşya soktuğu tespit edilmiştir⁴².

ASALA, 1982 yılında İsrail'in Lübnan'ı işgal etmesi üzerine Filistinliler ile birlikte Lübnan'ı terk etmek zorunda kalmış ve örgüt, Ermeni nüfusunun etkin olduğu İran ve Yunanistan'a geçmiştir. ASALA lideri Agop Agopyan'ın 28 Aralık 1988 tarihinde Atina'da öldürülmesinden sonra örgüt, ASALA-MR (DEVRİMCİ HAREKET), ASALA-PMLA (HALK KAREKETİ) ve SASSOON diye üç gruba bölünmüş, 19 Aralık 1991 tarihinde Türkiye'nin Budapeşte Büyükelçisi'ne karşı girişilen saldırıyı SASSOON adlı grup üstlenmiştir⁴³.

ASALA, 3 Ekim, Orly, 9 Haziran, Ermenistan Gizli Ordusu, Yeni Ermeni Direniş, Fransa Eylül Örgütü, 15 İsviçre Grubu, Kızıl Ermeni Ordusu, Dünya Cezalandırma Teşkilatı, 28 Mayıs, Ermeni Milli Komitesi, Ermeni Halk İhtilal Harekâtı, Kıbrıs Ermeni Rum Teşkilatı ve Kıbrıs Ermenilerini Mücadeleye Çağırıyor gibi paravan örgütler kanalıyla birçok eylem gerçekleştirmiştir⁴⁴.

ASALA -MR (ASALA-İhtilalci Hareketi)

ASALA lideri Agop Agopyan'ın örgüt içinde diktatörlük ilan ederek örgüt içi infazlara başlaması ve 15 Temmuz 1983'te Paris Orly Havalimanı'ndaki THY bürosunun önünde patlatılan bomba ile Türkler hari-

(38) Esat Uras, *Taribte Ermeniler ve Ermeni Meselesi*, 2. Baskı, Belge Yayınları, İstanbul, 1987, s.CC.

(39) Sedat Laçiner, Ermeni İddiaları ve Terör, <http://www.usakgundem.com/ders-notu/3/ermeni-%C4%B0ddialar%C4%B1-ve-ter%C3%B6r.html>, Erişim tarihi:02.05.2014.

(40) Reyhan İşeri, *a.g.t.*, s.48.

(41) Ali Güler- Suat Akgül, *a.g.e.*, s.361.

(42) Cemal Anadol-Nazile Abbaslı, *100 Soruda Ermeni Meselesi*, Kuva-yi Milliye Yayınları, İstanbul, 2000, s.170.

(43) Reyhan İşeri, *a.g.t.*, s.48.

(44) Sedat Laçiner, Ermeni İddiaları ve Terör, <http://www.usakgundem.com/ders-notu/3/ermeni-%C4%B0ddialar%C4%B1-ve-ter%C3%B6r.html>, Erişim tarihi:02.05.2014; Reyhan İşeri, *a.g.t.*, s.50-51.

cinde yabancıların öldürülmesi ve saldırıların Türk müttefiklerine de yönelmesi ASALA içinde bölünmeye yol açmıştır⁴⁵.

ASALA-MR, Agop Agopyan'la görüş ayrılığına düşen Monte Melkonian tarafından 1983 Eylül'ünde Fransa'da kurulmuştur.

Doğu Anadolu bölgesini kopararak S.S.C.B. Ermenistan'ına katmak, tüm Ermenileri S.S.C.B. önderliğinde toplamak amacını güden örgüt, "Dünya Ermenilerini seferber etmeyi ve diğer etnik terör örgütleri özellikle ayrılıkçı Kürt örgütleri ile Türkiye'ye karşı ittifak yapmayı" strateji olarak hedeflemiş, Fransa hükümetiyle bozulan ilişkileri düzeltmeye çalışmıştır.

ASALA-MR; "Artık kalemim silahımdır romantik fikrini yüksek sesle terk etmenin zamanı gelmiştir. Kalem kalemdir, silah ise silahlıdır. Diasporada gereğinden fazla entelektüel vardır. Bizim ihtiyacımız olan dövüşçüler, askerler ve fedailerdir." sözü ile terörü amaç edindiğini ortaya koymuştur⁴⁶.

Monte Melkonian, ASALA ve ASALA-MR'nin çözülmesinden sonra Ermenistan'a geçmiş ve Karabağ'ın işgaline katılmıştır. Melkonian'ın, 1993'te Karabağ'daki çatışmalar sırasında Azeriler tarafından öldürüldüğü iddia edilmiştir⁴⁷. Örgüt, 1985'ten sonra etkinliğini kaybetmeye başlamıştır.

ASALA-PMLA (ASALA-Halk Hareketi)

Asala lideri Agop Agopyan'ın 28 Aralık 1988 tarihinde Atina'da öldürülmesi üzerine ASALA'dan ayrılanlar tarafından Londra merkezli olarak faaliyet göstermiştir. Kapitalizme ve genel olarak dünya emperyalizmine karşı mücadele etmek amacını güden bu teröristler, kendi meselelerini sosyalizme ulaşmada bir vasıta olarak görmüşlerdir.

JCAG (Ermeni Soykırımı İçin Adalet Komandoları)

"Ermeni Soykırımı İçin Adalet Komandoları" olarak bilinen JCAG, ASALA ve

Hınçak Partisi'ne rakip olarak Taşnak Partisi ve bunun ABD uzantısı Ermeni Devrimci Federasyonu tarafından 1975 yılında Beyrut'ta kurulmuştur. Taşnak Partisi'nin askeri kanadı olarak faaliyet göstermiştir⁴⁸. Örgüt, ilk defa 22 Ekim 1975 tarihinde Viyana Büyükelçimiz Daniş Tunalıgil'in öldürülmesi olayı ile adını dünya kamuoyuna duyurmuştur⁴⁹.

Sağ görüşlü, milliyetçi bir örgüt olan JCAG'ın üyelerinin önemli bir kısmı ırkçıdır. ASALA'nın aksine batılı hedeflere saldırı düzenlememiş, S.S.C.B. güdümünde bir Ermenistan'a karşı çıkmıştır. Örgütün amacı, bağımsız büyük Ermenistan devletini kurmaktır. Marksist olmaması nedeniyle ideolojik olarak ASALA'dan ayrılrsa da Türkiye'ye karşı girişilen terör konusunda her iki örgüt de aynı yolu izlemişlerdir. Her iki örgüt de bağımsız Büyük Ermenistan devletini kurmak için mücadele vermiştir.

Orly katliamından sonra ASALA ile JCAG arasında çatışmalar yaşanmış ve her iki taraf da büyük kayıplar vermiştir. ASALA'nın terör yoluyla sağladığı başarı karşısında Ermeniler arasında etkilerini kaybetme korkusuna kapılan Taşnaklar, terörü bir yol olarak seçmişler ve JCAG'ı kurmuşlardır. Bu nedenle de ASALA tarafından taklitçilikle suçlanmışlardır⁵⁰.

ARA (Ermeni İhtilalci Ordusu)

ASALA'dan ayrılanlar tarafından Fransa'da kurulmuştur. JCAG'a yakın görüşler savunmuştur. İlk defa 14 Temmuz 1983 tarihinde Brüksel Büyükelçiliğimiz idari ataşesi Dursun Aksoy'un öldürülmesi olayını ASALA ve JCAG ile birlikte üstlenerek adını duyurmuştur. Brüksel'de, Viyana'da ve

(45) 15 Temmuz 1983'de Asala mensubu teröristlerin Paris'te Orly Havalimanı'na ve THY'nin Orly Havalimanı Bürosu'na düzenledikleri bombalı saldırıda ikisi Türk, ikisi Fransız, biri de Amerikan uyruklu olmak üzere 5 kişi öldü, 60 kişi yaralandı. Bkz. http://ermeniyalanlari.blogspot.com.tr/2009/09/yayinlanmis-bilgi-ve-belgeler-gore_3663.html

(46) Zeynep Karas, a.g.t., s.34.

(47) Reyhan İşeri, a.g.t., s.58 ; Ali Güler- Suat Akgül, a.g.e., s.366.

(48) Reyhan İşeri, a.g.t., s.57.

(49) Zeynep Karas, a.g.t., s.33.

(50) Zeynep Karas, a.g.t., s.33.

Lizbon'da Türk diplomatlara yönelik terör faaliyetinde bulunmuşlardır.

ASALA'nın fikirlerine ve metotlarına tamamen karşı olan ARA, ırkçılığı savunmuş; teorik ve pratik olarak JCAG'nin paralelinde hareket etmiştir⁵¹.

NAR (Yeni Ermeni Direniş Örgütü)

Kuruluş tarihi kesin olarak bilinmeyen örgütün, Paris'te kurulduğu sanılıyor. Yeni Ermeni Direniş Teşkilatı'nın başında meşhur "Balyan Ailesi"nden Harutin Balyan adında bir halı tüccarı vardır. Yeni Ermeni Direniş Teşkilatı Sosyalist bir teşkilattir⁵².

Yeni Ermeni Direnişi, ilk kez 14 Mayıs 1977'de Paris Türk Turizm ve Tanıtma Bürosu'nu bombalayarak adını duyurmuştur. Örgüt, 1980'e kadar 7 saldırının sorumluluğunu üstlenmiştir⁵³.

GEKO (Gizli Kurtuluş Ordusu)

Suriyeli Ermeniler tarafından Beyrut'ta kurulmuştur. Ne zaman kurulduğu belli olmayan örgüt, ASALA tarafından yapıldığı sanılan bazı saldırıları üstlenmiştir. Cenevre'nin Türkiye Başkonsolosu'nun sekreterini katletmiştir.

NUPA (Ermenistan Milli Birlik Partisi)

1963 yılında Rusya'da kurulmuştur. Amacı diğer Ermeni örgütlerden farklıdır. Çalışmalarına hala devam etmektedir.

AHHRMG (Ermeni Helsinki İnsan Hakları Azınlık Grubu)

1977'de Rusya'da kurulmuştur. Amacı diğer Ermeni örgütlerinden farklıdır. Çalışmalarına hala devam etmektedir.

VEDO (Fransız Kökenli)

Fransa'da yaşayan Ermeniler tarafından kurulmuş bir terör örgütüdür. Hakkında pek bilgi yoktur.

GEGE (Beyrut Kökenli)

Lübnan'da yaşayan Ermeniler tarafından kurulmuştur.

Bunların dışında "Ermeni Yeraltı Ordusu" ve "Yeni Ermeni Uyanışı" adlı terör örgütleri de Ermeni terörüne hizmet eden önemli terör örgütlerindedir.

Ermeni terör örgütlerinin farklı ideolojik kaynaklardan beslenmelerine rağmen sözde soykırımın kabul ettirilmesi, Türkiye'den toprak ve tazminat talebi ve de bağımsız bir Ermenistan kurma amacıyla birleştikleri görülmüştür.

Ermeni terörü, 1980'lerin ortasında sona ermiş, daha doğrusu etkisiz hale getirilmiştir. Ermeni terörünün sona ermesinde etkili olan faktörleri şöyle sıralamak mümkündür:

- Terörün batılı ülkeleri de vurması üzerine batılı ülkelerin Ermeni terörüne verdikleri desteği sınırladıkları,
- Türkiye'nin terör ile tüm dünyada aktif bir mücadeleye girmesi ve militanları ortadan kaldırması,
- Türk ve İsrail istihbarat birimlerinin yaptıkları işbirliği,
- PKK'nın Ermeni teröründen çok daha etkin bir unsur olarak ortaya çıkması,
- Türkiye'nin Ermeni sorunu konusunda daha aktif bir tutum takınması ve mücadeleyi arttırması⁵⁴.

III. Ermeni Terör Örgütlerinin Türkiye'deki Terör Örgütleriyle İlişkileri

Türkiye'de bir kısım hain teröristin devlet ve millet aleyhinde faaliyette bulun-

(51) Zeynep Kardeş, a.g.t., s.35.

(52) http://ermeniyalanlari.blogspot.com.tr/2009/09/yayinlanmis-bilgi-ve-belgelere-gore_3663.html, Erişim tarihi:01.04.2014.

(53) Zeynep Kardeş, a.g.t., s.35.

(54) Abdulkadir Baharçipek, "Etnik Terör ve Etnik Terörle Mücadele Sorunu", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 10, Sayı 1, Elazığ, 2000, s.23.

duğunu gören ve bilen Ermeniler, kendilerini tehlikeye atmaktansa bazı terör örgütlerine sızarak işbirliğine gitmeyi tercih etmişlerdir. Ermeni terör örgütlerinin Türkiye'deki terör örgütleriyle gerçekleştirdiği işbirliği iki şekilde olmuştur: Birincisi maddi olarak komünist-bölücü eylemcilere destek olmuşlardır. Bilhassa para ve silah yardımıyla bulunmuşlardır. İkincisi ise eylem gruplarının akıl hocalığını yaparak onları işlerine yarayacak eylemlere sevk etmişler ve Ermeni kimliklerini gizlemek suretiyle anarşistlerin arasına girip onlara eylemler yaptırmışlardır⁵⁵.

Türkiye'nin bütünlüğüne yönelmiş her hareketle bütünleşebilecek bir yapıda olan Ermeni terör örgütleri, özellikle 1970'li yıllardan sonra Türkiye'deki terör örgütleriyle işbirliğine gitmiştir. Ermeni terör örgütlerinin Türkiye'deki terör örgütleriyle temasa geçmesinde ve ilişki kurmasında S.S.C.B, Yunanistan, Suriye, Bulgaristan ve Kıbrıs Rum Kesimi gibi devletler önemli rol oynamışlardır. Ermeni terör örgütleri, Türkiye'deki terör örgütleriyle özellikle Lübnan'da, Yunanistan'da ve Kıbrıs Rum Kesimi'ndeki eğitim kamplarında birlikte silahlı eğitim görmüşler ve kendileri geri plana çekilerek bu örgütlerle işbirliğine gitmişlerdir.

1974 yılı sonunda Kıbrıs Barış Harekâtı yüzünden dünyanın gözünün Türkiye üzerine çevrildiği bir dönemde İsveç'in başkenti Stockholm'de Svea Vagen'de eski bir binanın üst katında büyük bir gizlilik içinde yapılan toplantıda Kürt, Ermeni ve Rum temsilcileri Türkiye'ye karşı işbirliği kararı almıştır⁵⁶. Türkiye'nin Kıbrıs politikasından rahatsız olan Batılı devletlerin de desteğiyle Türkiye üzerinde emelleri olan üç farklı millet, Türkiye'yi bölmek için ittifak kurmuştur.

Türlklere ve Türkiye'ye karşı kin ve intikam hırsıyla bir araya gelen bu üç topluluk, yaptıkları toplantıda şu kararları almışlardır: "Türkiye'de bir Kürt Devleti kurulması için, Ermeni ve Rum örgütleri, maddi ve manevi bütün güçleri ile destek olacaktı. Ermenilerle Rumlar, özellikle Batı dünyasında pro-

paganda görevini yüklenecekler, bu arada Türkiye'deki gizli Kürt örgütlerine de maddi yardım sağlayacaklardı. Türkiye dışındaki suikastleri Kürt ve Rum örgütlerinin yardımı ile Ermeniler organize edeceklerdi.⁵⁷"

Ermeni terör örgütleri, Türkiye'deki Marksist-Leninist fikirler savunan bir çok terör örgütüyle ya doğrudan yada dolaylı olarak işbirliğine gitmiştir. Bu işbirliği bazen silahlı eğitim, terör eylemi, uyuşturucu kaçakçılığı, silah kaçakçılığı, soygun, adam kaçırmaya, kara para aklama şeklinde olurken; bazen de Türkiye'deki terör örgütlerine akıl hocalığı yapmak şeklinde gerçekleşmiştir.

Ermeni Terör örgütlerinden özellikle ASALA'nın, Türkiye'deki terör örgütlerinden PKK, TKP-ML/TİKKO, DHKP-C, DDKO ve TKP ile çok sıkı ilişkiler içinde olduğu tespit edilmiştir.

III.1. ASALA ile PKK İlişkisi

Doğu Anadolu bölgesini Türkiye'den kopararak S.S.C.B. Ermenistan'ına katmak, tüm Ermenileri S.S.C.B. önderliğinde toplamak ve kapitalist ülkelerin çıkarlarına zarar vermek amacıyla kurulan ASALA, Ermeni topraklarının kurtarılmasının temel yolunun devrimci şiddet olaylarından geçtiğini kabul ve ilan etmişti. Üstün sınıfların hegemonyasını reddeden uluslararası devrimci hareketlerle işbirliği yapmayı amaçlayan ASALA, Türkiye'deki bölücü-etnik terör örgütü PKK ile de işbirliğine gitmiştir.

PKK terör örgütü, 1974 yılında kurulmuş olmakla birlikte, 27 Kasım 1978 tarihinde Diyarbakır/Lice/Fis Köyü'nde yapılan toplantı neticesinde kuruluş bildirgesini açıklayarak silahlı bir terör örgütü kimliğine kavuşmuştur⁵⁸. Türkiye, PKK terör örgütünü

(55) A. Alper Gazigiray, *Ermeni Tarihinin Kaynakları*, Gözen Kitabevi, İstanbul, 1982, s.645.

(56) A. Alper Gazigiray, *a.g.e.*, s.634.

(57) A. Alper Gazigiray, *a.g.e.*, s.634-635.

(58) Aybek Keskin, "Türkiye'de Terör Sorunu ve Sosyal Politika Stratejileri Açısından Çözümleri", *Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Haziran, 2007, s.109.

ilk defa 15 Ağustos 1984 yılında Eruh Baskını ile tanışmıştır⁵⁹. Marksist-Leninist ideoloji çerçevesinde hareket eden bir terör örgütü olan PKK, Türkiye'nin Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde bağımsız bir Kürt devleti kurmak suretiyle Kürt halkının kurtuluşunu sağlamayı amaçlamıştır.

ASALA-PKK ilişkisinin temelleri, birlikte siyasi ve askeri eğitim gördükleri Filistin kamplarında başlamıştır. ASALA ve PKK, 1979 yılında Lübnan'ın Sidon şehrinde Türkiye Cumhuriyetini faşist olarak ilan etmiş ve Ermeni ve Kürt halkları adına ortak eylem kararı aldıklarını açıklamışlardır⁶⁰. Bu açıklamanın hemen arkasından Uluslararası Af Örgütü, Kürt Dayanışma Komitesi, Ermeni Öğrenci Organizasyonu, Avrupa Ermeni Öğrenci Birliği, Avrupa Kürt Öğrenci Birliği, Ermeni Basın ve Haber Örgütü, İngiliz Komünist Partisi gibi Marksist örgütler ortak bir cephe oluşturarak İngiltere'de Türkiye'de Kürtlerin azınlık olduğu ve Türk hükümetinin onlara baskı yaptığı iddialarıyla Türkiye aleyhtarı bir kampanya başlatmışlardır⁶¹.

Tercüman Gazetesi'nin 4 Ekim 1983 tarihli sayısında, PKK ile ASALA arasındaki işbirliğinin 1979 yılında Beyrut'ta başladığını itiraf eden bir haber yayınlanmıştır. Bu haberde PKK lideri Abdullah Öcalan'ın sağ kolu, idam talebi ile yargılanan Şahin Dönmez'in şu açıklaması dikkat çekmektedir: "Abdullah Öcalan, 1979'da Beyrut'ta ASALA ile anlaştı... PKK, Sovyetler Birliği Komünist Partisi emrine girdiği yıl ASALA ile anlaştı. Bu gerçeği kimse unutmamalıdır."⁶²

ASALA ve PKK liderleri, 8 Nisan 1980'de Lübnan'ın Sayda şehrinde, PFLB lideri George Habbaş'a bağlı silahlı gerillaların koruması altında bir araya gelerek Türkiye'ye karşı ortak eylem deklârasyonu yayınlamışlardır. Bu toplantı sonrası ASALA temsilcisi şu görüşleri dile getirmişti: "... Savaşçılarımız çok yakın bir gelecekte Kürt savaşçılar ile yan yana geleceklerdir. Bu, faşist Türk rejimine karşı en büyük silahımız olacaktır. Biz, Türkiye

dışında iken Türk Ermenistan'ını kurtarmamız mümkün değildir.

Ermenistan'ı, Kürt savaşçı kardeşlerimizle birlikte kurtaracağız ve çok yakında varlığını işgal edilmiş Ermenistan'ın en iç noktalarında göstererek kanıtlayacağız. Bu, ASALA'nın atacağı gelecek adımdır..."⁶³.

ASALA'nın lideri Agop Agopyan, yayımlanan deklârasyondan sonra yine basın mensuplarına sözlü olarak "Biz aynı dava için çalışan iki ayrı toplumuz. Ermenistan ve Kürdistan'ın, yani ülkemizin kurtuluşu için savaşıyoruz. Planlarımız gerek Türk, gerekse Kürt kardeşlerimizle el ele mücadelemize devam etmektir"⁶⁴ demiştir.

ASALA ve PKK liderleri, 8 Nisan 1980'de Lübnan'ın Sayda şehrinde vardıkları mutabakatta Türkiye'den koparılacak Doğu ve Güneydoğu Anadolu topraklarında yeni bir devlet kurmak üzere anlaşmışlardı. PKK ve ASALA'nın üzerinde anlaşmaya vardıkları devletin adı "Ermeni-Kürt Federe Devleti" olacak, Doğu Anadolu, Federe Devletin Ermeni sektöründe, Güneydoğu Anadolu Kürt sektöründe kalacaktır⁶⁵.

ASALA ile PKK temsilcileri arasında bu deklârasyonun imzalanmasının ardından Abdullah Öcalan, yurtiçindeki örgüt militanlarına 21-28 Nisan 1980 tarihini Kızıl Hafta olarak ilan ettiğini belirtmiş ve bugünler içerisinde bütün imkânlar kullanılarak silahlı eylemlerin tırmandırılması talimatını vermiştir⁶⁶. Daha sonra ise Siverek'te 21 Nisan günü orta dereceli okullarda Kızıl Hafta'nın önemini belirten konuşmalar yapılmış, sözde

(59) Milli Savunma Bakanlığı'nın hazırladığı verilere dayanan rakamlara göre 1984 yılında ilk PKK eylemlerinin başlamasından 2009 tarihine kadar geçen zamanda 4.828 sivil, 7.946 güvenlik görevlisi ve 28.000 dolayında PKK'lı terörist hayatını kaybetmiştir. Bu rakamların açıklanmayanlarla birlikte 50.000 kişiyi bulduğunu söylemek mümkündür. Birol Ertan, "Türkiye'de Terör", *Uluslararası Strateji ve Güvenlik Araştırmaları Merkezi Raporu*:2, Ankara, 2012, s.7.

(60) Reyhan İşeri, *a.g.t.*, s.88.

(61) Reyhan İşeri, *a.g.t.*, s.88.

(62) Cemal Anadol-Nazile Abbash, *a.g.e.*, s.170.

(63) Reyhan İşeri, *a.g.t.*, s.88-89.

(64) Ali Güler- Suat Akgül, *a.g.e.*, s.363.

(65) Reyhan İşeri, *a.g.e.*, s.89.

(66) Ali Güler- Suat Akgül, *a.g.e.*, s.370.

devrim şehitleri için bir dakikalık saygı duruşunda bulunulduktan sonra tüm okullara bir haftalık boykot konulmuştur⁶⁷.

PKK'nın etnik Ermeni terör örgütü ASALA ile işbirliğine gitmesi ve ortak eylem kararı almasıyla 1980 yılından itibaren PKK tehdidi daha da etkili olmaya başlamıştır. Bu kapsamda Ocak-Nisan 1980 tarihi içerisinde PKK liderlerinden Cuma kod adlı Cemil Bayık ile Ermeni terör örgütü ASALA mensupları arasında iki kez güç ve eylem birliğine dair ortak karar alınmıştır. PKK-ASALA ilişkileri, bir süre sonra ASALA militanlarının PKK mensuplarına, özellikle patlayıcı maddeler konusunda askeri dersler vermeye başlamasıyla daha da gelişmiştir⁶⁸.

ASALA ile işbirliğine giden PKK'nın liderleri, 12 Eylül 1980 askeri müdahalesinin hemen bir ay öncesinde Türkiye'yi terk ederek Suriye'ye geçmiştir. Böylece PKK, lider kadrosunu korumayı başarmıştır. Bu dönemde bazı gizli servislerin PKK'nın lider kadrosunun kaçmasında rol aldıkları iddia edilmiştir. Özellikle Öcalan'ı Suriye'ye götüren kişinin KGB'nin Ortadoğu sorumlusu ve sonrasında Rusya'nın Başbakanı Primakov olduğu iddia edilmiştir⁶⁹.

ASALA ile PKK, ilk ortak eylemlerini 9 Kasım 1980'de Türkiye'nin Strazburg Konsoloslugu'na ve 19 Kasım 1980 tarihinde de Roma Türk Hava Yolları Bürosu'na saldırarak gerçekleştirmişler ve yapılan bu kanlı eylemler PKK ve ASALA tarafından ortaklaşa üstlenilmiştir.

ASALA, 24 Eylül 1981'de "Kürt ve Türk Halklarına Başvuru" adlı bir bildiri yayınlayarak "PKK'ya her konuda destek vereceğini, aynı etnik kökene sahip(!) Kürtler ve Ermenilerin, aynı ulustan (Türklerden) gördükleri baskılara ortak eylemlerle cevap vereceklerini açıklamıştır⁷⁰. ASALA; 1982 yılında merkezini Atina'ya taşıırken, militanları da PKK safına geçmiş, Suriye'de ve Kuzey Irak'ta eylemlere katılmıştır.

ASALA, 1984'te yapılan ikinci bir anlaşmayla Türkiye'deki terör hareketini Karabağ'a kaydırmış, yerini PKK terör örgütüne bırakmıştır⁷¹. ASALA, 1984'te yapılan bu anlaşmayla tecrübesini, destek odaklarını ve kadrosunu PKK'ya devrederek Türkiye'ye karşı terör bütünlüğü sağlamıştır. Bu sayede Ermeni militanlar PKK bünyesinde Türkiye'ye karşı eylemlerini sürdürmüşlerdir. Bunun en büyük kanıtı, geçtiğimiz yıllarda PKK terör örgütüne yönelik yapılan operasyonlarda ele geçirilen teröristlerin büyük bir çoğunluğunun Ermeni asıllı olmasıdır. Ayrıca, 1987 ve 1990 yıllarında PKK ile Ermeniler arasında yapılan anlaşmalar da PKK'nın ASALA'nın devamı olduğu gerçeğini ortaya koymuştur⁷².

1985'te Washington'da yayınlanan Ermenian Struggle Dergisi'nde çıkan bir makede ASALA-PKK ilişkisi hakkında ASALA yandaşlarının şu ifadeleri önemli ipuçları vermektedir: "*Türk askerlerine karşı Kürt kardeşlerimizle omuz omuza verdiğimiz mücadele-mizde bir üst düzey militanımızla 22 savaşçı-mızı yitirdik. Kürt kardeşlerimizle beraber silahlı mücadelemiz sonuna kadar devam edecektir. Şimdilik toparlanmak için daha geri mevzilere çekileceğiz; ancak bir süre sonra Kürt savaşçı-larla eylemlerimizi Anadolu'nun içine kadar taşıyacağız. Bundan kimsenin şüphesi olmasın*"⁷³.

1987 yılında Bölücü terör örgütü PKK ile Ermeniler arasında yapılan anlaşmayla şu hükümler kayıt altına alınmıştır:

- Ermeniler PKK terör örgütü içinde eğitim faaliyetlerinde bulunacaklar,
- PKK terör örgütüne her yıl militan başına 5.000 dolar ödenecek,

(67) Merve Seren, "Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri ve Terör", *Başkent Üniversitesi Avrupa Birliği ve Uluslararası İlişkiler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi*, Ankara, 2007, s.114.

(68) Merve Seren, *a.g.t.*, s.113.

(69) Cenker Korhan Demir, "Öğrenen Örgütler ve Terör Örgütleri Bağlamında PKK", *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 5, Sayı 19, (Güz 2008), s.66-67.

(70) Reyhan İşeri, *a.g.t.*, s.90.

(71) Ali Güler- Suat Akgöl, *a.g.e.*, s.359.

(72) Reyhan İşeri, *a.g.t.*, s.90.

(73) Gamze Polat, "Terör Örgütlerindeki 'Kripto Ermeniler'", *Aksiyon*, 13 Şubat 2006, <http://www.aksiyon.com.tr/aksiyon/baber-12677-34-teror-orgutlerindeki-kripto-ermeniler.html>, Erişim: 27.04.2014.

• Ermeniler küçük çaplı eylemlere katılacaklar⁷⁴.

Bu antlaşmadan sonra Ermenilerin örgüt içinde sivrilmeleri üzerine, PKK ile ASALA arasında 18 Nisan 1990 tarihinde yeni bir toplantı yapılmıştır. PKK-ASALA ilişkilerinden sorumlu Hermez Samurouyan'ın başkanlığında yapılan toplantıda şu kararlar alınmıştır:

• PKK ve ASALA terör örgütleri artık ortak yönetilecektir,

• Türkiye'de güvenlik kuvvetlerine yönelik eylemlerde istihbaratı Ermeniler yapacak,

• Muhtemel devrimden sonra elde edilen topraklar eşit olarak bölüşülecek,

• Kamp masraflarının %75'ini Ermeniler karşılayacak,

• Türkiye'deki metropol şehirlerde eylemler yapılacak⁷⁵.

Ele geçirilen belgeler neticesinde Bekaa ve Zeli kamplarında Ermeni terör örgütü ASALA ile terör örgütü PKK militanlarının birlikte eğitim gördükleri ortaya çıkmıştır⁷⁶. PKK'nın Ermeni terör örgütü ASALA'dan patlayıcı maddeler konusunda ders aldığı iddia edilmektedir⁷⁷. ASALA ile PKK'nın, 1980'li yıllardan itibaren uyuşturucu kaçakçılığı alanında işbirliği yaptıkları tespit edilmiştir. Uyuşturucu kaçakçılığında yakalanan bazı kişilerin sorgularında ASALA ile PKK'nın ortak uyuşturucu ticareti yaptığı yönünde ifadeler yer almış ve basına da yansımıştır⁷⁸.

ASALA ve PKK, birbirinden farklı etnik kimlikten hareket etmelerine rağmen Türkiye'yi bölme ve zayıflatma konusunda işbirliğine gitmişlerdir. Türkiye'ye daha fazla zarar vermek ve amaçlarına daha hızlı erişmek için birbirlerine destek vermişlerdir. Türkiye'de tabana sahip olmadığı için Türkiye'de eylem yapamayan ASALA; PKK ile

işbirliğine giderek Türkiye'de eylemlerini yoğunlaştırmayı amaçlamıştır.

ASALA'nın tamamen yok olduğunun düşünülmemeyeceğini belirten Reyhan İŞERİ, ASALA uyutularak, PKK terör örgütü canlandırılırken; ASALA militanlarının PKK terör örgütü bünyesinde faaliyetlerine devam ettiği yönündeki iddiaların hala geçerliliğini koruduğunu iddia etmiştir⁷⁹.

ASALA ile PKK arasında etnik ayrılık dışında hiçbir farklılık bulunmaması, PKK'nın ASALA'nın devamı olduğu iddialarını arttırmıştır. ASALA'nın eylemleri azalırken, PKK'nın sansasyonel eylemlerle adını duyurması ve arkalarındaki dış odakların aynı olması da bu iddiayı desteklemektedir. Marksist-Leninist ideoloji doğrultusunda Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da federe bir devlet kurmayı ortak amaç edinen iki örgütün de hedef aldığı bölgeler çakışmaktadır. Bu da iki örgütten birinin diğerine taşeronluk yaptığı fikrini güçlendirmektedir⁸⁰.

Ermenilerle PKK arasındaki ilişkinin inkâr edilemeyeceğini söyleyen Erhan Başyurt, "İster oç alma ister farklı sebepler olsun, PKK içerisinde yer alan 'Ermeni Dönmeler' ve 'Gizli Ermeniler' ile örgüt arasında bir bağ olduğu kesin. PKK Başkanlık Konseyi üyesi Nuriye Kesbir, Merkez Komite üyeleri Bekir Bakırcıoğlu ve Musa Hacıyav'ın da sözü edilen Ermenilerden olduğu konusunda güçlü deliller var"⁸¹ diyerek, PKK'nın ASALA'nın devamı olduğu iddialarını desteklemektedir.

Türk Tarih Kurumu eski başkanı Yusuf Halaçoğlu da, 18 Ağustos 2007'de Kayseri'deki Dadaloğlu Şenlikleri sırasında "Araş-

(74) Reyhan İŞeri, *a.g.t.*, s.90; Ali Güler- Suat Akgül, *a.g.e.*, s.372. Zeynep Karas, *a.g.t.*, s.71.

(75) Reyhan İŞeri, *a.g.t.*, 2008, s.90-91; Ali Güler- Suat Akgül, *a.g.e.*, s.372; Zeynep Karas, *a.g.t.*, s.71.

(76) Ali Güler- Suat Akgül, *a.g.e.*, s.371.

(77) Cenker Korhan Demir, *a.g.m.*, s.69.

(78) Reyhan İŞeri, *a.g.t.*, s.53.

(79) Reyhan İŞeri, *a.g.t.*, s.56.

(80) Zeynep Karas, *a.g.t.*, s.68.

(81) Gamze Polat, "Terör Örgütlerindeki 'Kripto Ermeniler'", Aksiyon, 13 Şubat 2006 <http://www.aksiyon.com.tr/aksiyon/haber-12677-34-teror-orgutlerindeki-kripto-ermeniler.html> Erişim:27.04.2014.

tırmalarımızda Kürt diye bildiğimiz insanların aslında yapısal olarak Türkmen asıllı olduğunu, Kürt-Alevi olarak bilinen vatandaşların ise Ermeni kökenli olduğunu gördük. Ülkeyi bölmeye çalışan TİKKO ve PKK terör örgütlerinin içinde yer alan insanların birçoğu Ermeni dönmesi Kürtlerden oluşuyor. TİKKO ve PKK hareketi bizim bildiğimiz gibi Kürt hareketi değildir”⁸² diyerek Ermeni terörünün Türkiye’deki terör örgütleri üzerindeki etkisini vurgulamıştır.

PKK terör örgütü ise Ermeni terör örgütü ASALA’nın devamı olduğu ve ASALA ile işbirliği yaptığı iddialarını reddetmiştir. PKK lideri Abdullah Öcalan, 1988’de gazeteci Mehmet Ali Birand’a “ASALA ile birkaç görüşme oldu. Sivillere yönelik eylemlerinin zararlı olduğunu gördük, dolayısıyla da 1982’lerde olmaz dedik, bıraktık. Öyle fazla bir beraberlik yok. Bir-iki acele toplantı dışında bir ilişki yoktur. İlişki geliştirebileceğimiz bir örgütlenme değildir, aslında ASALA olayı da çok abartıldı Türkiye’de”⁸³... dedikten sonra “Kendisinin karşı karşı toprak değil, devrim meselesi ile uğraştığını, burasının Ermenistan mı, Kürdistan mı, Türkiye mi olduğunu tartışmanın gerçeği olmadığını” ileri sürerek, kendilerinin halkların eşitlik temelinde özgürce yaşadıkları, dilini, kültürünü ve ekonomisini geliştirebilecekleri mücadeleye isterlerse Ermenilerin de katılabileceklerini söylemiştir⁸⁴.

Her ne kadar PKK lideri Abdullah Öcalan reddetse de daha önce belirttiğimiz ASALA-PKK görüşmeleri, Terörist başı Abdullah Öcalan’ın Ermeni Yazarlar Birliği tarafından büyük Ermenistan hayali fikrine olan katkılarından dolayı onur üyeliğine seçilmesi, Ermeni Halk Hareketi’nin bünyesinde terör örgütü PKK’nın birçok Avrupa ülkesinde yaptırdığı gibi Kürdistan Komitesi oluşturması gibi gelişmeler bu iki terör örgütü arasında sıkı bir ilişki ve işbirliği olduğunu göstermektedir.

Ermeni terör örgütleriyle işbirliği yaptığı iddialarını reddeden PKK terör örgütü, 1990’lı yılların başında Dev-Sol, TİKKO,

THKP-C gibi aşırı sol terör gruplarıyla işbirliğine gitmiştir. Bu işbirliği sayesinde metropollerde ses getiren eylemlere imza atan PKK, bu işbirliğini her dönem yenileyerek genişletmiştir. İlk zamanlar aşırı sol örgütlerle birlikte hareket eden PKK, ilerleyen yıllarda birtakım aydınların ve sivil toplum örgütlerinin de desteğini almıştır⁸⁵. TİKKO ve DHKP-C gibi taşeron örgütler vasıtasıyla terörü Türkiye’nin batısına ve büyük metropollere yaymayı düşünen PKK, amaçlarına tam olarak ulaşamamıştır⁸⁶. Karadeniz’de özellikle de Tokat-Amasya bölgelerinde meydana gelen terör olaylarını yasadışı DHKP-C örgütü ile müşterek üstlenen PKK, taşeron olarak kullandığı Marksist örgütler vasıtasıyla 1996’dan itibaren eylemlerini daha da batıya doğru kaydırmıştır⁸⁷.

PKK’nın, Türkiye içinde Türkiye İşçi Partisi (TİP), Devrimci Doğu Kültür Ocakları (DDKO), Dev-Genç ve Türkiye Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi (THKP-C) gibi sol eğilimli örgütlerle özellikle kuruluş aşamasında işbirliği yaptığı görülmektedir⁸⁸.

III.2. ASALA-PMLA (Halk Hareketi) ile PKK İlişkisi

Türkiye’deki terör örgütleriyle ilişkisi tespit edilen bir diğer Ermeni terör örgütü de ASALA-PMLA örgütüdür. ASALA lideri Agop Agopyan’ın 28 Aralık 1988 tarihinde Atina’da öldürülmesi üzerine ASALA’dan ayrılanlar tarafından kurulan ASALA-PMLA Örgütü, PKK ile silahlı eğitim alanında işbirliğine gitmiştir.

(82) Ayşe Hür, Bir Zamanlar Asala ve PKK, <http://www.taraf.com.tr/yazilar/ayse-hur/bir-zamanlar-asala-ve-pkk/13392/> Erişim tarihi: 25.04.2014.

(83) Ayşe Hür, Bir Zamanlar Asala ve PKK, <http://www.taraf.com.tr/yazilar/ayse-hur/bir-zamanlar-asala-ve-pkk/13392/> Erişim tarihi: 25.04.2014.

(84) Zeynep Kardeş, a.g.t., s.74.

(85) Batuhan Çolak, Bölücü terör (PKK), <http://stratejik-istibarat.files.wordpress.com/>, Erişim tarihi: 25.04.2014.

(86) İbrahim Üney, “Organize Suç ve Terörizm İlişkisi: PKK Örneği”, Yüksek Lisans Tezi, <http://www.politikadergisi.com/sites/default/files/kutuphane/organize-suc-ve-terorizm-iliskisi-pkk-ornegi.pdf>, Erişim tarihi: 25.04.2014.

(87) Mehmet Telli Bulut, “Soğuk Savaş Sonrası Dönemde Türkiye-Suriye İlişkileri ve Su Sorunu”, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir, 2008, s.35.

(88) Cenker Korhan Demir, a.g.m., s.68.

ASALA-PMLA'nın Yunanistan'ın Egi-na adasında bir gizli askeri üssü bulunduğu, burada PKK örgütü mensuplarına da askeri eğitim verildiği ve eğitimi Yunanlı General Matafias'ın bizzat verdiği bilinmektedir⁸⁹.

III.3. ASALA ile TKP-ML/TİKKO (Türkiye İşçi-Köylü Kurtuluş Ordusu) İlişkisi

TKP-ML(Türkiye Komünist Partisi Marksist Leninist)'nin askeri kanadı olan TİKKO (Türkiye İşçi Köylü Kurtuluş Ordusu), 1972'de İbrahim Kaypakkaya tarafından kurulmuştur. İlk eylemlerini, Elazığ ve Tunceli bölgelerinde gerçekleştiren örgüt, lider Kaypakkaya'nın 1973 Mayıs ayında ölmesi üzerine bölünme yaşadı⁹⁰.

Marksist görüşler çerçevesinde ve silahlı eylemlerle yeni bir toplumsal teşkilatlanma ve siyasi sistem kurmayı amaçlayan TİKKO, çok sayıda kanlı eylem gerçekleştirmiştir⁹¹.

Ermeni terör örgütleriyle TİKKO arasında ilk işbirliği Lübnan'da eğitim kamplarına gönderilen militanlar aracılığıyla başlamıştır. Lübnan'a giden TİKKO mensupları burada ASALA mensuplarıyla birlikte silahlı eğitimden geçirilmişlerdir. Ermenilerden TİKKO'ya mensup olanlar Doğu Anadolu ve bilhassa Maraş olaylarında Türk milletinin birbirini kırmamasında önemli rol oynamışlardır⁹².

TİKKO'nun teorisyenliğini ve genel sekreterliğini yapan Garbis Altınoğlu adında bir Ermeni idi. Türkiye İşçi-Köylü Kurtuluş Ordusu içinde çok sayıda Ermeni yer almıştır⁹³. TKP-ML/TİKKO örgütünün Ermeni asıllı liderlerinden olan ve 21 Mayıs 1980'de Elazığ'da güvenlik kuvvetleriyle giriştiği silahlı çatışma sonucu öldürülen Orhan Bakır (Ohannes Bakırcıyan)'ın başta ASALA olmak üzere Ermeni terör örgütleriyle ilişkisi olduğu tespit edilmiştir⁹⁴.

07 Mayıs 1983 günü Hürriyet gazetesinde yayınlanan "Hainin İtirafı: TİKKO Genel Sekreteri Haydar Akgün Konuştu: "ASALA ile birlikte çalıştık" başlıklı haberde, TİKKO'nun ilkokul öğretmeni olan genel sekreteri Haydar Akgün, "Rusya tarafından kurulan ve Moskova'nın finanse ettiği ASALA ile çalıştıklarını..." itiraf etmiştir⁹⁵. TİKKO Genel Sekreteri Ali Haydar Akgün şunları anlatıyordu: "Yurt içinde de zaten bunlar bizim örgütümüzde barındırdı. Son olarak Suriye'nin başkenti Şam'daki büyük toplantı yapıldı. Bu toplantıların birincisine bizim örgütümüzün temsilcisi olarak Hüseyin Balkır, ikincisine ise Hasan Aksu katıldı. Bunların yanı sıra ASALA'nın lideri, Mihri Belliciler ve PKK diye bilinen Apocular örgütünün lideri Abdullah Öcalan toplantıda bulundu. Toplantının sonunda, bu örgütler Ermenilerle iş ve eylem birliği kararını aldı. Yurt dışında öldürülen Türk temsilcilerinin katilleri arasında Ermeniler kadar bu örgütlerin de militanları vardır. Şam yakınlarında kamplarda ASALA, TİKKO, PKK ve Mihri Belli taraftarları birlikte eğitim görmektedirler. Eğitimler Sovyet subayları ve KGB ajanları tarafından yapılmaktadır. ASALA, Rusya tarafından kurulmuş olup, Moskova tarafından finanse edilmektedir"⁹⁶.

Sonuç olarak TİKKO'nun tehcir sırasında büyük ölçüde merkezi devlete karşı çıkararak Ermenileri koruma altına alan Dersim bölgesinde faaliyet göstermesi, lider kadrosunda Garbis Altınoğlu ve Armanek Bakırcıyan (Orhan Bakır) başta olmak üzere çok sayıda Ermeni asıllının olması, ayrıca örgüt

(89) Ali Güler- Suat Akgül, a.g.e., s.365.

(90) Türkiye'de ve Dünyada Terör, <http://www.terororgutleri.com/tkpm-tikko-turkiye-isci-koylu-kurtulus-ordusu/>, Erişim tarihi: 25.04.2014.

(91) Kamil Şahin-Mimar Türkkahraman,, Türkiye'de Toplumun Radikal Hareketlere Bakış Açısı, http://utsam.org/images/upload/attachm-ent/%C5%9Eabin_T%C3%BCrkkahraman_Radikal%20Hareketlere%20Bak%C4%B1%C5%9F.pdf, Erişim tarihi: 25.04.2014.

(92) A. Alper Gazigiray, a.g.e., s.645.

(93) Gamze Polat, "Terör Örgütlerindeki 'Kripto Ermeniler'", Aksiyon, 13 Şubat 2006, <http://www.aksiyon.com.tr/aksiyon/baber-12677-34-teror-orgutlerindeki-kripto-ermeniler.html>, Erişim: 27.04.2014.

(94) Türkiye'de ve Dünyada Terör, <http://www.terororgutleri.com/tkpm-tikko-turkiye-isci-koylu-kurtulus-ordusu/>, Erişim tarihi: 25.04.2014.

(95) Cemal Anadol-Nazile Abbaslı, a.g.e., s.170.

(96) Halil İbrahim Yıldırım, Ermeni Olayları Kronolojisi, http://ermeniyalanlari.blogspot.com.tr/2009/09/yayinlanmis-bilgi-ve-belgelerere_gore_3663.html, Erişim tarihi: 01.05.2014.

elemanları içinde çok sayıda Ermeni asıllı militanın bulunması, TİKKO'nun 1915 Tehciri'ni "Soykırım" olarak tanıması, bu örgütün, Ermeni terör örgütleriyle işbirliği içinde olduğunu gösteren önemli delillerdir.

III.4. ASALA ile TKP (Türkiye Komünist Partisi) İlişkisi

Türkiye'de faaliyet göstermeye başlayan ilk yasal komünist partisi olan TKP (Türkiye Komünist Partisi), 1920 yılında Mustafa Suphi tarafından kurulmuştur. 12 Eylül 1922'de Ankara Hükümeti tarafından kapatılan TKP, o günden sonra yasadışı olarak faaliyetlerini sürdürmüştür.

Marksist ve Leninist fikirler savunan TKP, sosyalist ülkeler ve milli kurtuluş hareketleriyle işbirliği yapmıştır. Aşırı sol bir örgüt olan TKP, Leninist ve Marksist terör örgütleriyle işbirliği yaparak Türkiye'de komünist bir düzen kurmaya çalışmıştır.

ASALA, 1983 yılından sonra başlayan süreçte, Monte Melkonyan'ın belirlediği Türkiye'ye karşı harekete geçmiş diğer güçlerle işbirliğinde bulunmak stratejisine uygun olarak Türkiye içinde terörün uygulanmasına ağırlık vererek, bu stratejiyi doğrudan veya dolaylı şekilde eylemleştirecek imkân ve kabiliyette gördüğü TKP ile de ilişki kurmuştur⁹⁷.

ASALA'nın girişimiyle 27 Kasım 1981'de Avrupa'daki "Ermeni Öğrenciler Birliği" ile "Kürt Öğrenci Derneği Londra Şubesi" ilk kez ortak bir bildiri yayınlayarak Ermeni ve Kürt halkının ortak düşmanlarına (Türkiye ve dostlarına) karşı güç birliği yapmaları gerektiğini vurgulamıştır. ASALA'nın belirtilen işbirliği çağrısına, Rusya'nın güdümündeki "Türkiye Komünist Partisi (TKP) ve bu partinin Londra Kanadının oluşturduğu "Türkiye Demokratik Haklar Savunma Komitesi (CDDRT) de cevap vermiş, ASALA ile işbirliğine giden TKP, Avrupa'da sürekli

Türkiye aleyhtarı bildirimler dağıtmıştır⁹⁸. Yine 15 Şubat 1985 tarihinde ASALA terör örgütünün TKP ile işbirliği yaptığı açıklanmıştır⁹⁹.

III.5. ASALA ile DHKP-C/DEV-SOL (Devrimci Halk Kurtuluş Partisi/Cephesi) İlişkisi

Devrimci Halk Kurtuluş Partisi/Cephesi (DHKP/C), 30 Mart-09 Mayıs 1994 tarihleri arasında Suriye'nin başkenti Şam'da kurulmuştur. Türkiye'de hâlihazırda faaliyet yürüten ve potansiyeli en fazla olan sol terör örgütlerinden olan DHKP-C, Türkiye'deki mevcut siyasi sistemi bütünüyle değiştirmeyi amaç edinmiştir¹⁰⁰.

Örgüt, gerek kurulduktan sonra "Devrimci Halk Kurtuluş Partisi (DHKP)" ve "Devrimci Halk Kurtuluş Cephesi (DHKC)" adları altında, gerekse önceki ismi olan "Dev-Sol" adı ile özellikle şehirlerde aralarında üst düzey TSK mensubu, başbakan, bakan, bürokrat, üst düzey emniyet yetkilisi, MİT mensubu, iş adamı ile birçok vatandaşın öldürülmesi eylemlerini gerçekleştirmiştir¹⁰¹.

ASALA'nın Kıbrıs Rum Kesimi'nde Rum ordusu denetimi altında Eyanapa bölgesindeki kamplarda eğitim verdiği; burada ASALA mensubu yaklaşık 60 kişinin bulunduğu, bunların ve sorumlu Harout Ağbacyan'ın PKK ve DEVSOL ile iyi ilişkiler içerisinde olduğu bilinmektedir¹⁰². DHKP//C, 1984 yılından bu yana ASALA ve PKK terör örgütleriyle bağlantılı uyuşturucu madde kaçaklığı yapmıştır¹⁰³.

Türkiye'de faaliyet gösteren diğer Marksist-Leninist örgütler gibi DHKP-C te-

(97) Esat Uras, *Tarichte Ermeniler ve Ermeni Meselesi*, 2. Baskı, Belge Yayınları, İstanbul, 1987, s.CCIII-CCIV.

(98) Zeynep Kardeş, *a.g.t.*, s.76-77.

(99) Halil İbrahim Yıldırım, Ermeni Olayları Kronolojisi, http://ermeniyalanlari.blogspot.com.tr/2009/09/yayinlanmis-bilgi-ve-belgelere-gore_3663.html, Erişim Tarihi:01.05.2014

(100) Abdulkadir Baharççek, *a.g.m.*, s.15.

(101) Aybek Keskin, *a.g.t.*, s.139.

(102) Ali Güler- Suat Akgül, *a.g.e.*, s.365.

(103) Aybek Keskin, *a.g.t.*, s.139.

rör örgütü de amacına ulaşmak için Ermeni terör örgütleriyle işbirliği yapmıştır. ASALA, DHKP-C militanlarına silahlı eğitim vererek onları kendi amaçları doğrultusunda kullanmıştır. İki örgüt uyuşturucu kaçakçılığı alanında da işbirliği yapmıştır.

III.6. ASALA ile DDKO/DDKD (Devrimci Doğu Kültür Ocakları) İlişkisi

Devrimci Doğu Kültür Ocakları (DDKO), 1969 Yılında Dev-Genç'den ayrılan Kürtçüler tarafından siyasi Kürtçülük ve Kürt milliyetçiliği fikirlerinin doğu kökenli üniversite öğrencilerine benimsetilmesi amacıyla Ankara'da kurulmuştur. Diyarbakır-Ergani-Silvan-Batman-Kozluk ve İstanbul'da şubeler açmış olan DDKO, 1971 yılında kapatılmıştır¹⁰⁴.

DDKO'ların taktik ve stratejilerini şöyle sıralamak mümkündür: "Üniversitelerde devrimci eylemlere katılım sağlanacak ve eylemler Kürtçülüğe yönettilecek, Üyeler silahlandırılacak, Her bölgede yoğun bir biçimde yayın ve propaganda faaliyetleri yapılacak, Devrimci gruplar ile sıkı ilişkiler sürdürülecek, Irak'ın kuzeyine gönderilen gençler silahlı gerilla eğitimine tabi olacaklar, sabotajcı gruplar tesis edilecek, Kürtçülük faaliyeti Türkiye dışında özellikle Batı Avrupa ülkelerinde de duyurulacak ve bu amaçla oralara üyelerden bazıları gönderilecektir.¹⁰⁵"

ASALA'nın girişimiyle 27 Kasım 1981'de Avrupa'daki "Ermeni Öğrenciler Birliği" ile "Kürt Öğrenci Derneği Londra Şubesi" ilk kez ortak bir bildiri yayınlayarak Ermeni ve Kürt halkının ortak düşmanlarına (Türkiye ve dostlarına) karşı güç birliği yapmaları gerektiğini vurgulamıştır. ASALA'nın belirtilen işbirliği çağrısına, bölücü DDKD örgütü de olumlu cevap vermiştir. ASALA; bölücü DDKD örgütüyle işbirliği yaparak Avrupa'da sürekli Türkiye aleyhtarı bildiriler dağıtmıştır¹⁰⁶.

III.7. ASALA ile HİZBULLAH İlişkisi

Dinî motifli bir terör örgütü olan Hizbullah, Türkiye'nin çoğunluğu Sünni Kürt olan Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde ortaya çıkmıştır. Türkiye'de, bugünkü Hizbullah Örgütü'nün çekirdeğini, 1970'li yılların sonunda Batman'da "İkra", Diyarbakır'da ise "Menzil" kitapevleri çevresinde sohbet halleri şeklinde oluşan dini gruplar meydana getirmiştir. Daha sonra İlim ve Menzil olmak üzere iki gruba bölünen Hizbullah hareketi, kısa süre sonra bölgede başlayan çatışmaların etkisiyle silahlanmaya başlamıştır¹⁰⁷.

Hizbullah'ın önde gelen ismi Hüseyin Velioğlu, örgütün kuruluş aşamasında sık sık İran'a giderek dinî ve askeri eğitim almıştır. İstanbul Beykoz'daki villaya düzenlenen basında Hüseyin Velioğlu'nun öldürülmesinin ardından lider arayışına giren Hizbullah'ın yönetimini 23 Ocak 2000'de Ermeni kökenli Sülhattin Ürküt devralmıştır¹⁰⁸.

19

IV. Sonuç

Tarih boyunca batılı devletler tarafından kullanılan ve kışkırtılan Ermeniler, emperyalist devletlerin emellerine kurban gitmişler ve bir tetikçi zihniyetiyle dünyanın değişik bölgelerinde Türkleri ve Türkiye'nin çıkarlarını hedef alan terörist eylemlerde bulunmuşlardır. Ermeniler, dün olduğu gibi bugün de Batılı devletlerin tetikçiliğini yapmaktan kurtulamamışlardır.

Ermeni terör örgütlerinin genel olarak bakıldığında 1880'li yıllarda kurulmaya başladığı ve uygun zemin bulduğu Birinci Dünya

(104) Türkmen Törel, Pkk Terör Örgütü (Tarihsel Ve Siyasal Gelişim Süreci Bakımından İncelenmesi) 1978-1998, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Doktora Tezi, Isparta, 2002, s.32.

(105) Kamil Şahin-Mimar Türkkahraman, Türkiye'de Toplumun Radikal Hareketlere Bakış Açısı, s. 192-193, http://utsam.org/images/upload/attachment/%C5%9Eabin_T%C3%BCrkkahraman_Radikal%20Hareketlere%20Bak%C4%B1%C5%9F.pdf, Erişim tarihi:25.04.2014.

(106) Zeynep Karas, *a.g.t.*, s.75-76.

(107) Aybek Keskin, *a.g.t.*, s.146-147.

(108) Halil İbrahim Yıldırım, Ermeni Olayları Kronolojisi, http://ermeniyalanlari.blogspot.com.tr/2009/09/yayinlanmis-bilgi-ve-belgelere-gore_3663.html, Erişim Tarihi:01.05.2014.

Savaşı yıllarında eylem aşamasına geçtiği görülmüştür. Ermeni terörü, Lozan'da ve sonrasında isteklerine ulaşamayınca 1920'lerden itibaren uykuya dalmıştır. Değişen şartlara göre emperyalist güçleri de arkasına alarak yeniden örgütlenen Ermeni terör örgütleri, 1970'lerde hortlamıştır.

Ermeni terör örgütlerinden en etkili olan ASALA'nın, uluslararası tepkiler üzerine 1980'lerde yerini PKK'ya bırakarak, Sovyetler'in dağılma sürecine girdiği 1990'lı yıllarda Karabağ ve çevresindeki Azerbaycan topraklarını işgal ederek son darbesini vuran bir süreklilik izlediği anlaşılmıştır.

1880'lerden 1980'lere kadar yüzyıllı aşkın bir süre Türkleri hedef alan Ermeni terör hareketinin süreklilik göstermesiyle birçok terör hareketinden ayrıldığını görüyoruz. Ermeni terörünün devamlılık göstermesinde emperyalist güçlerin desteğini arkasına alması, aynı ideolojik temellerden beslendiği ve aynı amacı güttüğü terör örgütleriyle işbirliği yapması etkili olmuştur. Yine Türkiye'nin ekonomik ve siyasi olarak güçsüz olması, Ermeni terörünün devam etmesinde etkili olmuş önemli faktörlerdendir.

Ermeni terörünün Türkiye'yi bölmeye çalışan tüm etnik-bölücü örgütlerle işbirliği yaptığı sonucuna varılmıştır. Bu bağlamda özellikle ASALA ve uzantılarının, PKK, TİKKO, DHKP-C, TKP ve DDKD ile Türkiye'yi bölmek amacıyla işbirliğine giriştikleri anlaşılmıştır. Ermeni terör örgütlerinin, özellikle silahlı eylem, silahlı eğitim, uyuşturucu kaçakçılığı, silah kaçakçılığı, adam kaçırma, kara para aklama gibi alanlarda işbirliği yaptıkları tespit edilmiştir.

Sonuç olarak tüm cinayet, terör ve katliamlarına rağmen Ermeni terör örgütleri hedeflerine ulaşamamışlardır. Ermeniler, giriştikleri maceradan umdukları sonucu elde edemezken, yüzlerce yıldır yaşadıkları toprakları da kaybetmişlerdir. "Dimyat'a pirince giderken evdeki bulgurdan da olan" Ermeniler, kin ve nefretle teröre sarılmışlar ve

Türkiye üzerindeki amaçlarına ulaşmak için terörü bir araç olarak kullanmışlardır. Hiçbir zaman Türkiye üzerindeki emellerinden vazgeçmeyen Ermeniler, günümüzde de Türkler ve Türkiye aleyhinde çalışmalarını sürdürmektedirler.

Bibliyografya

1. ANADOL, Cemal-Nazile Abbaslı, *100 Soruda Ermeni Meselesi*, Kuvayi Milliye Yayınları, İstanbul, 2000.

2. BABACAN, Hasan, *Mehmed Talât Paşa 1874-1921*, Altınpost Yayıncılık, Ankara, 2002.

3. BAHARÇİÇEK, Abdulkadir, "Etnik Terör ve Etnik Terörle Mücadele Sorunu", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 10, Sayı 1, Elazığ, 2000.

4. BİCİK, Mehmet, *Bilinmeyen Yönleriyle II. Abdülhamid*, Akis Kitap, İstanbul, 2008.

5. BİLGİN, Mustafa Sıtkı, "Lozan Konferansı'nda Ermeni Meselesi: İtilaf Devletlerinin Diplomatik Manevraları ve Türkiye'nin Karşı Siyaseti", *Bellekten*, Cilt LXIX, Sayı 254, s. 1-14.

6. BULUT, Mehmet Telli, "Soğuk Savaş Sonrası Dönemde Türkiye-Suriye İlişkileri ve Su Sorunu", *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir, 2008.

7. ÇOLAK, Batuhan, Bölücü terör (PKK), <http://stratejik-istihbarat.files.wordpress.com/>, Erişim tarihi:25.04.2014.

8. DEMİR, Cenker Korhan, "Öğrenen Örgütler ve Terör Örgütleri Bağlamında PKK", *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 5, Sayı 19, (Güz 2008).

9. ENGİN, Vahdettin, "Terörün Tahta Uzandığı Gün", *Tarih ve Medeniyet Dergisi*, Sayı 5, Temmuz 1994.

10. ERTAN, Birol, "Türkiye'de Terör", *Uluslararası Strateji ve Güvenlik Araştırmaları Merkezi Raporu:2*, Ankara, 2012.

11. ERTAN, Temuçin F., "Lozan Konferansında Ermeni Sorunu", *KÖK Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Dergisi*, Cilt 2, Sayı 2 (Güz 2000), s. 209-225.

12. GÜLER, Ali-Suat Akgül, *Sorun Olan Ermeniler*, Berikan Yay., Ankara, 2003.

13. HÜR, Ayşe, Bir Zamanlar Asala ve PKK, <http://www.taraf.com.tr/yazilar/ayse-hur/>

bir-zamanlar-asala-ve-pkk/13392/ Erişim tarihi:25.04.2014.

14. İŞERİ, Reyhan, “Türkiye’de Etnik Terör: Asala ve PKK Örneği”, *Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2008.

15. KARAS, Zeynep, “Ermeni Terör Örgütü: Asala”, *Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2007.

16. KESKİN, Aybek, “Türkiye’de Terör Sorunu ve Sosyal Politika Stratejileri Açısından Çözümleri”, *Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Hazi- ran, 2007.

17. KODAMAN, Barçın, “Sevr ve Lo- zan’da Ermeni Sorunu”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta, 2002.

18. KÖNİ, Hasan Selçuk, “Uluslararası Terörizmin Bir Boyutu Olarak 1974’ler Sonrası Ermeni Terörü”, *Tarih Boyunca Türklerin Ermeniler ile İlişkileri Sempozyumu*, Atatürk Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları, Ankara, 1985.

19. KÜÇÜK, Cevdet, *Osmanlı Diplomasi- sinde Ermeni Meselesinin Ortaya Çıkışı 1878-1897*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları, İstan- bul, 1986.

20. LAÇİNER, Sedat, Ermeni İddiaları ve Terör, <http://www.usakgundem.com/ders-notu/3/er- meni-%C4%B0ddialar%C4%B1-ve-ter%C3%B6r. htm>, Erişim tarihi:02.05.2014. Nemesis (mitolo- ji), [http://tr.wikipedia.org/wiki/Nemesis_\(mitolo- ji\)](http://tr.wikipedia.org/wiki/Nemesis_(mitolo- ji)), Erişim tarihi:02.04.2014.

21. ÖKE, Mim Kemal, *Ermeni Meselesi*, Fatih Yayınevi Matbaası, İstanbul, 1986.

22. POLAT, Gamze, “Terör Örgütle- rindeki ‘Kripto Ermeniler’”, *Aksiyon*, 13 Şubat 2006, <http://www.aksiyon.com.tr/aksiyon/baber- 12677-34-teror-orgutlerindeki-kripto-ermeniler. htm>, Erişim:27.04.2014.

23. QULİYEV, Samir, “Ermenistan’ın Devlet Destekli Terörizmi ve Onunla Müca- dele Yolları”, *Çankırı Karatekin Üniversitesi Uluslararası Avrasya Strateji Dergisi*, Cilt 2, Sayı 1, s.123-144.

24. SEREN, Merve, “Türkiye-Avrupa Bir- liği İlişkileri ve Terör”, *Başkent Üniversitesi Avrupa Birliği ve Uluslararası İlişkiler Enstitüsü*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2007.

25. ŞAHİN, Kamil-Mimar Türkkahra- man,, Türkiye’de Toplumun Radikal Hareketlere Bakış Açısı, http://utsam.org/images/upload/attach- ment/%C5%9Eahin_T%C3%BCrkkabraman_Ra- dikal%20Hareketlere%20Bak%C4%B1%C5%9F. pdf, Erişim tarihi:25.04.2014.

26. TÖRELİ, *Türkmen*, Pkk Terör Örgütü (Tarihsel Ve Siyasal Gelişim Süreci Bakımından İncelenmesi) 1978-1998, *Süleyman Demirel Üni- versitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Doktora Tezi, Isparta, 2002, S.32

27. Türkiye’de ve Dünyada Terör, <http:// www.terororgutleri.com/tpml-tikko-turkiye-isci- koylu-kurtulus-ordusu/>, Erişim tarihi:25.04.2014.

28. UÇAROL, Rifat, *Siyasi Tarih*, Filiz Ki- tabevi, İstanbul, 1985.

29. ULUADA, Meltem, “Geçmişten Gü- nümüze Ermeni Meselesi ve Söзде Soykırımın Uluslararası Kriterler Açısından Değerlendiril- mesi”, *Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitü- sü*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2006. [acikarsiv. atilim.edu.tr/browse/167/179.pdf](http://atilim.edu.tr/browse/167/179.pdf), Erişim tarihi: 02.05.2014.

30. URAS, Esat, *Taribte Ermeniler ve Er- meni Meselesi*, 2. Baskı, Belge Yayınları, İstanbul, 1987.

31. ÜNEY, İbrahim, “Organize Suç ve Te- rörizm İlişkisi: PKK Örneği”, Yüksek Lisans Tezi, http://www.politikadergisi.com/sites/default/files/ku- tuphane/organize_suc_ve_terorizm_iliskisi_pkk_or- negi.pdf, Erişim tarihi:25.04.2014.

32. YILDIRIM, Halil İbrahim, Ermeni Olayları Kronolojisi, http://ermeniyalanlari.blogs- pot.com.tr/2009/09/yayinlanmis-bilgi-ve-belgelere- gore_3663.html, Erişim tarihi:01.05.2014.

33. YILMAZ, Reha, Uluslararası Terö- rizm Ve Ermeni Terörünün Analizi, http://strateji. cukurova.edu.tr/ERMENI/reha_yilmaz_uluslarara- si_terorizm_ermeni_terorunun_analizi.pdf Erişim tarihi:27.04.2014.

34. <http://www.ermenisorumu.gen.tr/turkece/ ozet/index.html>, Erişim tarihi:27.04.2014.